2017 ЙИЛ – ХАЛҚ БИЛАН МУЛОҚОТ ВА ИНСОН МАНФААТЛАРИ ЙИЛИ

O'zbekiston adabiyoti va san'ati

ЎЗБЕКИСТОН АДАБИЁТИ ВА САНЪАТИ / Haftalik gazeta 1956-yil 4-yanvardan chiqa boshlagan / www.uzas.uz / 2016-yil 8-dekabr №50 (4397)

ҚОНУН УСТУВОРЛИГИ ВА ИНСОН МАНФААТЛАРИНИ ТАЪМИНЛАШ – ЮРТ ТАРАҚҚИЁТИ ВА ХАЛҚ ФАРОВОНЛИГИНИНГ ГАРОВИ

Ўзбекистон Республикасининг сайланган Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинганининг 24 йиллигига бағишланган тантанали маросимдаги маърузаси

Ассалому алайкум, азиз ватандошлар!

Хурматли хонимлар ва жаноблар!

Ватанимиз ҳаётидаги қутлуғ сана – Конституциямиз қабул қилинган кунни нишонлаш арафасида гўзал ва муҳташам "Ўзбекистон" анжуманлар саройида сизлар билан учрашиб турганимдан ғоят мамнунман.

Барчангизга, бутун халқимизга ўзимнинг чексиз ҳурмат ва эҳтиромимни изҳор этиб, Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинганининг 24 йиллик байрами билан чин қалбимдан самимий муборакбод этишга рухсат бергайсиз.

1992 йил 8 декабрда мустақил Ўзбекистонимиз Конституциясининг қабул қилиниши мамлакатимиз ҳаётида муҳим тарихий воқеа бўлди.

Конституциянинг яратилиши ва ҳаётимизга татбиқ этилишида замонамизнинг буюк давлат арбоби, улуғ йўлбошчимиз, муҳтарам Ислом Абдуғаниевич Каримовнинг хизмати беқиёс эканини барчамиз яхши биламиз.

Халқимизнинг онгу тафаккури, дунёқараши ва бутун ҳаётини тубдан ўзгартирган ушбу муҳим сиёсий ҳужжатни ишлаб чиқишда Ислом Абдуғаниевичнинг концептуал аҳамиятга эга, теран фикрлари мустаҳкам замин бўлди.

Олий Кенгаш депутати сифатида мен ҳам Конституциявий комиссия таркибида Бош қомусимизни яратиш ва қабул қилиш жараёнида бевосита иштирок этганимни доимо фахрланиб эслайман. Конституциямизнинг қандай қилиб ҳозирги мазмун ва шаклга келгани, бу мураккаб жараёнда кечган қизғин тортишув ва баҳс-мунозаралар бугунгидек ёдимда.

Ҳақиқатан ҳам, 90-йиллардаги ўта оғир даврда Асосий қонунимиз лойиҳасини ишлаб чиқишда Ислом Абдуғаниевичдек кенг миқёсда, стратегик фикрлайдиган, узоқни кўра оладиган буюк сиёсий арбобнинг бу ишга раҳбарлик қилгани ҳал қилувчи аҳамият касб этди.

Ёш давлатимиз эндигина оёққа туриб келаётган қалтис ва нозик бир вазиятда турли тор манфаатлар, маҳаллийчилик, сепаратизм ва миллатчилик каби салбий ҳолатларга мутлақо йўл қўйиб бўлмасди.

Асосий қонунимизда умумэътироф этилган демократик принциплар билан бирга, халқимизнинг бебаҳо қадриятлари ва бой давлатчилик тажрибасини ифодалаш муҳим эди.

Айнан Биринчи Президентимизнинг саъй-ҳаракатлари билан Конституциямизда **"Инсон ва унинг қадр-қиммати"** деган улуғ тушунча марказий ўринга қўйилди.

Муҳтарам Ислом Абдуғаниевич Конституциямизнинг лойиҳаси бўйича 1992 йил 8 декабрда, Олий Кенгашнинг тарихий сессиясида сўзлаган нутқида қуйидаги фикрни алоҳида таъкидлаган эдилар:

"Биз сўнгги етмиш йил мобайнида давлатга қарамлик ва сиғиниш ҳолатида яшадик. Мамлакатнинг, ундаги барча бойликларнинг, мулкнинг эгаси давлат, деб ҳисоблаб келдик. Ана шу масалада ҳам Конституцияда туб бурилиш ясалган.

Яъни, Асосий қонунимизга "давлат, унинг идоралари ва мансабдор шахслари жамият ва фуқаролар олдида масъулдирлар", деган модда киритилган.

Эндиликда инсон, унинг ҳаёти, озодлиги, шаъни, қадр-қиммати ва бошқа ажралмас ҳуқуқ ҳамда эркинликлари муқаддас саналиб, улар давлат томонидан кафолатланади".

Биринчи Президентимизнинг ана шу фикрлари у кишининг давлат, жамият ва инсон ҳаёти билан боғлиқ ҳар бир масалага нақадар теран ёндашганидан, шу асосда Конституциямизда энг мураккаб саволларга ҳам жавоб топиш мумкин эканидан далолат беради.

Бир сўз билан айтганда, Ислом Каримовни ҳақли равишда Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг муаллифи, деб эътироф этиш учун барча асосларга эгамиз.

Қадрли дўстлар!

Мустақил тараққиёт йилларида Конституциямиз юртимизда ҳуқуқий демократик давлат, кучли фуқаролик жамияти, эркин бозор муносабатлари ва хусусий мулк устуворлигига асосланган иқтисодиётни қуриш, халқимиз учун тинч, обод ва фаровон ҳаёт барпо этиш, Ўзбекистоннинг халқаро майдонда муносиб ўрин эгаллашида мустаҳкам пойдевор бўлиб хизмат қилмоқда.

Асосий қонунимиз фуқаролик жамиятининг таркибий қисми бўлган нодавлат нотижорат ташкилотлари ва сиёсий партияларнинг шаклланиши, уларнинг эркин фаолият юритиши учун кенг имкониятлар яратди, сайлов тизимининг асосий тамойил ва қоидаларини мустаҳкамлади.

Бош қомусимиз Инсон ҳуқуқлари умумжаҳон декларацияси ва бошқа асосий халқаро ҳужжатлар талабларига тўла мос ҳолда, инсон ва фуқароларнинг шахсий ҳуқуқ ва эркинликлари, сиёсий, иқтисодий ва ижтимоий ҳуқуқларини кафолатлаб берди. Инсоннинг маънавий камол топиши ва ҳар томонлама уйғун ривожланиши учун зарур шарт-шароитлар яратди.

Ўтган давр мобайнида Конституциямизда муҳрлаб қўйилган тамойил ва қоидалар негизида юртимизда миллий қонунчилик тизими барпо этилди. Мамлакатимиз ижтимоий-иқтисодий, сиёсий ва ҳарбий салоҳияти юксалишига, ҳаётимизнинг барча соҳаларида амалга оширилган самарали ислоҳотларга асос бўлди.

Фуқароларимиз ҳуқуқий онги ва маданиятини юксалтириш, уларнинг сиёсий фаоллигини оширишда ҳам Конституциянинг ўрни ва аҳамияти беқиёс эканини алоҳида таъкидлаш жоиз.

Куни кеча мамлакатимизда бўлиб ўтган муҳим сиёсий воқеа – Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловида халқимизнинг фаол иштироки эса бунинг яққол далилидир.

Азиз дўстлар, биз бу сайловни Биринчи Президентимиз Ислом Абдуғаниевич Каримовнинг сиёсий меросига ва у киши ўзининг чексиз меҳрини берган халқимизга муносиб тарзда ўтказдик.

Сайлов сиёсий партиялар ўртасида соғлом рақобат ва кураш, президентликка номзодларнинг сайловолди дастурларини эркин муҳокама қилиш шароитида ҳамда демократик принципларга тўлиқ мос келадиган ошкоралик ва очиқлик руҳида ўтганини мамнуният билан қайд этамиз.

Сайловларни мана шундай юқори савияда ташкил этган Марказий сайлов комиссиясига, округ ва участка сайлов комиссиялари аъзоларига, уларга кўмак берган барча фуқаролик жамияти институтларига, сиёсий партиялар фаолларига самимий ташаккур билдиришга ижозат бергайсиз.

Шуни алоҳида таъкидлаш керакки, сайлов жараёнида 5 та халқаро ташкилот ҳамда 46 та давлатдан 600 нафарга яқин кузатувчилар иштирок этдилар. Жумладан, илк бор Европада хавфсизлик ва ҳамкорлик ташкилотининг Демократик институтлар ва инсон ҳуқуқлари бўйича бюросининг 32 та мамлакатга мансуб 200 нафарга яқин таркибдаги тўлақонли миссияси кузатувчилари қатнашдилар.

Халқаро кузатувчилар Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловига тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш билан боғлиқ ишларга юксак баҳо бердилар. Барча сайлов участкаларида сайловчиларга қулай шароитлар яратилганини, айниқса, жисмоний имконияти чекланган фуқаролар, турли миллат вакиллари учун сайлов ҳуқуқини амалга ошириш имкониятини юқори даражада ташкил қилинганини эътироф этдилар.

Барча чет эллик кузатувчилар томонидан сайлов тенглик ва адолат принциплари асосида, очиқ ва ошкора ўтгани бир овоздан тан олингани ҳаммамизга мамнуният бағишлайди.

Фурсатдан фойдаланиб, Ўзбекистондаги демократик ўзгаришларга катта эътибор бериб, сайлов жараёнида иштирок этган барча халқаро кузатувчиларга, маҳаллий ва хорижий оммавий ахборот воситалари ходимларига ташаккур изҳор этамиз.

Азиз ватандошлар!

Мана шу юксак минбардан туриб, аввало, бўлиб ўтган сайловда менга юксак ишонч билдириб, мен учун овоз берган барча сайловчиларга, нуроний отахон ва онахонларимизга, муҳтарама опа-сингилларимизга, навқирон ёшларимизга, кўпмиллатли бутун халқимизга ўзимнинг чексиз миннатдорчилигимни билдириб, таъзим қиламан.

Халқимиз ўзининг хоҳиш-иродаси билан мени мана шундай юксак лавозимга муносиб кўрганини ўзим учун олий шараф деб биламан. Сизларнинг менга билдирган юксак ишончингизни оқлаш учун бор куч ва салоҳиятим, билим ва тажрибамни, бутун борлиғимни сафарбар этаман.

Қадрли дўстлар!

Конституциямизда белгиланган қонун устуворлиги принципи жамиятимизда инсон ҳуқуқ ва эркинликларини таъминлаш, барча ислоҳотларни самарали амалга оширишнинг муҳим кафолатидир.

Давоми иккинчи, учинчи саҳифаларда.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг ҚАРОРИ

БУЮК ДАВЛАТ ВА СИЁСАТ АРБОБИ, ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ БИРИНЧИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ АБДУҒАНИЕВИЧ КАРИМОВ СИЙМОСИ ТАСВИРЛАНГАН ҲАЙКАЛНИ ЯРАТИШ БЎЙИЧА ХАЛҚАРО ИЖОДИЙ ТАНЛОВНИ ТАШКИЛ ЭТИШ ТЎҒРИСИДА

Мустақил Ўзбекистон давлатининг асосчиси, буюк давлат ва сиёсат арбоби, ўзбек халқининг улуғ ва ардоқли фарзанди, мамлакатимизнинг Биринчи Президенти Ислом Абдуғаниевич Каримов Ватанимизни узоқ йиллар давом этган мустабид тузум қарамлигидан озод қилиб, ҳалокат ёқасига келиб қолган юртимизни қайта тиклади. Буюк Йўлбошчимиз ғоят оғир ва таҳликали вазиятда турли қийинчилик ва машаққатларга қарамасдан, тарихан қисқа давр мобайнида Ўзбекистонни жадал ва барқарор суръатлар билан ривожланиб бораётган замонавий демократик давлатга айлантирди.

Ўзбекистон Республикасининг Биринчи Президенти ўзининг серқирра сиёсий фаолияти, олижаноб инсоний фазилатлари билан Ватанимизнинг кўп асрлик тарихида ўчмас ва ёрқин из қолдирди. У нафақат Ўзбекистон, балки бутун жаҳон миқёсида катта ҳурмат ва обрў-эътиборга сазовор бўлган улкан шахс ва арбоб сифатида танилди.

Халқимизнинг самимий истаклари ва хоҳиш-иродасидан келиб чиққан ҳолда, она Ватанимиз тараққиёти, эл-юртимиз манфаати йўлидаги унутилмас буюк тарихий хизматларини инобатга олиб, Ўзбекистон Республикасининг Биринчи Президенти, Ўзбекистон Қаҳрамони Ислом Абдуғаниевич Каримовнинг хотирасини абадийлаштириш мақсадида:

1.Ўзбекистон Бадиий академияси, Ўзбекистон Республикаси Маданият ва спорт ишлари вазирлиги, Тошкент шаҳар ҳокимлиги, Фанлар академияси, Республика Маънавият тарғибот маркази, Ўзбекистон Республикаси Ёзувчилар уюшмаси ва кенг жамоатчиликнинг Ўзбекистон Республикасининг Биринчи Президенти Ислом Абдуғаниевич Каримов сиймоси тасвирланган ҳайкални яратиш бўйича Халқаро ижодий танловни (кейинги ўринларда Халқаро танлов деб аталади) ташкил этиш тўғрисидаги таклифи маъқуллансин.

2.Ўзбекистон Республикасининг Биринчи Президенти Ислом Абдуғаниевич Каримов сиймоси тасвирланган ҳайкални яратиш бўйича Халқаро ижодий танловга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш бўйича ташкилий қўмита (кейинги ўринларда ташкилий қўмита деб аталади) таркиби иловага мувофиқ тасдиқлансин.

Ташкилий қўмита (А.Арипов) ўн беш кун муддатда Халқаро танловнинг тадбирлар режаси, харажатлар сметаси, низоми, регламенти ва дастурини ишлаб чиқсин ва тасдиқласин.

3.Белгилаб қўйилсинки, тасдиқланган харажатлар сметасига мувофиқ Халқаро танловга тайёргарлик кўриш ва уни ташкил этиш билан боғлиқ харажатлар Ўзбекистон Бадиий академиясининг 2016-2017 йиллар учун харажатлар сметасида назарда тутилган бюджет маблағлари ҳисобидан қопланади.

4.Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлиги Ўзбекистон Республикасининг хорижий мамлакатлардаги ва хорижий давлатларнинг Ўзбекистон Республикасидаги дипломатик ваколатхоналари орқали Ўзбекистон Бадиий академияси томонидан тақдим қилинган Халқаро танлов ҳамда унда иштирок этиш тартиби тўғрисидаги маълумотларнинг тегишли хорижий ижодий ташкилотларга йигирма кун муддатда етказилишини таъминласин.

5.Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги Ташкилий қўмита буюртмаларига биноан Халқаро танлов ўтказилиши жараёнида таржимонлар иштирокини таъминласин.

6.Ўзбекистон Бадиий академиясининг буюртмаларига биноан Халқаро танлов доирасида хорижий давлатлардан келтириладиган юклар божхона тўловларидан озод қилинсин.

7.Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлиги Халқаро танловнинг хорижий қатнашчиларига кириш визаларининг консуллик ва бошқа йиғимлар ундирилмасдан расмийлаштирилишини таъминласин.

8."Ўзбекистон ҳаво йўллари" миллий авиакомпанияси Халқаро танловнинг хорижий қатнашчиларини ва унга алоқадор юкларни тўловларнинг барча турларидан озод қилсин.

9.Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги Халқаро танловнинг ғолибларини тақдирлаш билан боғлиқ тадбир ўтказиладиган жойларда жамоат тартибини ҳамда унинг қатнашчилари ва меҳмонларига хизмат кўрсатувчи автотранспорт воситалари ҳаракати хавфсизлигини таъминласин.

10.Ўзбекистон миллий телерадиокомпанияси, Ўзбекистон Миллий ахборот агентлиги ва бошқа оммавий ахборот воситаларига Халқаро танлов жараёнларини кенг ёритиш тавсия этилсин.

11.Мазкур қарорнинг бажарилишини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари А.Арипов зиммасига юклансин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти вазифасини бажарувчи **Ш.МИРЗИЁЕВ**

Тошкент шаҳри,
2016 йил 2 декабрь

БАРЧА ЮТУҚЛАРИМИЗНИНГ ҲУҚУҚИЙ АСОСИ

Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинган куннинг 24 йиллиги муносабати билан 7 декабрь куни "Ўзбекистон" халқаро анжуманлар саройида тантанали тадбир бўлиб ўтди. Унда давлат ва жамоат арбоблари, фан, маданият, санъат ва спорт намояндалари, кенг жамоатчилик, юртимизда фаолият кўрсатаётган хорижий давлатларнинг элчихоналари ва халқаро ташкилотлар ваколатхоналари вакиллари иштирок этди.

Йиғилишни Тошкент шаҳар ҳокими Р.Усмонов очди.

Ўзбекистон Республикаси Давлат мадҳияси янгради.

Ўзбекистон Республикасининг сайланган Президенти Шавкат Мирзиёев йиғилишда маъруза қилди.

Мустақиллик йилларида халқимиз эришган барча ютуқ ва марралар, иқтисодиётимизнинг улкан суръатлар билан ўсиши Конституциямизнинг ҳаётбахш қудратини, унда мужассам бўлган қоида ва нормаларнинг нақадар чуқур ўйлангани, ҳар томонлама мустаҳкам асосга эга эканини яққол намоён этади, деди Шавкат Мирзиёев.

Инсонпарварлик руҳи билан йўғрилган ислоҳотлар халқимиз турмушининг янада юксалиши, мамлакатимиз ободлиги ва тараққиётини таъминлаш, Ватанимизнинг дунё ҳамжамиятида обрў-эътиборини юксалтириш ва ёш авлодни баркамол этиб тарбиялашда юксак самаралар бермоқда.

Биринчи Президентимиз Ислом Каримов ташаббуси билан 2016 йил мамлакатимизда Соғлом она ва бола йили, деб эълон қилинган эди. Бу борада ишлаб чиқилган Давлат дастури асосида она ва бола саломатлигини мустаҳкамлаш, жисмонан соғлом, юксак маънавиятли авлодни тарбиялашга қаратилган кенг кўламли ишлар амалга оширилди.

Ушбу дастурда белгиланган тадбирлар мамлакатимизнинг барча ҳудудларини қамраб олиб, соғлом авлодни тарбиялашдек эзгу мақсадларимизни рўёбга чиқаришда давлат ва нодавлат ташкилотлари, ижтимоий тузилмалар, ишлаб чиқариш корхоналари, бизнес вакиллари фаол қатнашгани бу ғоянинг умумхалқ ҳаракатига айланганининг яққол намоёни бўлди.

Шавкат Мирзиёев Биринчи Президентимиз ташаббуси билан ҳар янги йилга муайян ном бериш яхши анъанага айлангани, бу борада алоҳида давлат дастури ишлаб чиқилиб, комплекс чора-тадбирлар амалга оширилишини қайд этди. Мустақиллигимиз асосчиси бошлаб берган бу анъанага биноан кириб келаётган янги – 2017 йилни мамлакатимизда **"Халқ билан мулоқот ва инсон манфаатлари йили"** деб эълон қилишни таклиф этди. Бу таклиф йиғилганлар томонидан гулдурос қарсаклар билан қўллаб-қувватланди.

Тантанали маросимда «Ватан манзумаси» номли адабий-мусиқий дастур намойиш этилди.

ЎзА

ҚОНУН УСТУВОРЛИГИ ВА ИНСОН МАНФААТЛАРИНИ ТАЪМИНЛАШ – ЮРТ ТАРАҚҚИЁТИ ВА ХАЛҚ ФАРОВОНЛИГИНИНГ ГАРОВИ

Ўзбекистон Республикасининг сайланган Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинганининг 24 йиллигига бағишланган тантанали маросимдаги маърузаси

Бошланиши биринчи саҳифада.

Ўтган даврда қабул қилинган 400 га яқин яхлит қонунлар ҳаётимизнинг барча соҳаларини ҳуқуқий тартибга солиш билан бирга, фуқароларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини таъминлашга хизмат қилмоқда.

Айни вақтда қонунларнинг тўлиқлиги, ҳаётийлиги ва тўғридан-тўғри амалга ошириш механизмларига эга экани ҳақида сўз юритганда, бу борада ҳали кўп иш қилишимиз кераклигини таъкидлаш зарур.

Афсуски, ҳозирги кунда қонунларнинг ислоҳотлар самарасига таъсири етарлича сезилмаяпти. Уларнинг ижтимоий муносабатларни бевосита тартибга солишдаги роли пастлигича қолмоқда.

Бу ҳолат мамлакатимиз қонунчилик тизимига фуқароларимиз, тадбиркорлар, қолаверса, чет эл инвесторларининг ишончсизлигини келтириб чиқариши мумкинлигини унутмаслигимиз керак.

Аминманки, ҳурматли Қонунчилик палатаси депутатлари ва Сенат аъзолари бу масалага жиддий эътибор қаратадилар.

Бу борадаги ишларни ташкил этишда аввалambор қонун лойиҳаларини пухта ва ижтимоий муносабатларни тўғридан-тўғри тартибга соладиган даражада ишлаб чиқиш, айниқса, идоравий ҳужжатларни кескин қисқартириш зарур, деб ҳисоблайман.

Шу ўринда Ҳукуматнинг парламент билан қонун ижодкорлиги ва назорат-таҳлил соҳасидаги ҳамкорлигини янада самарали ташкил қилиш мақсадида **Вазирлар Маҳкамасининг Олий Мажлисда доимий асосда фаолият кўрсатадиган вакили лавозимини таъсис этиш мақсадга мувофиқ бўлади.**

Ҳаммамиз яхши тушунамизки, қонунларни қабул қилиш – бу ишнинг бир қисми, холос.

Асосий масала – қонунларнинг мазмун-моҳиятини халқимизга ва масъул ижрочиларга ўз вақтида етказиш, уларнинг ижросини тўғри ташкил этиш ҳамда қонун талабларига қатъий амал қилишни таъминлашдан иборатдир.

Афсуски, мазкур йўналишдаги ишлар талаб даражасида эмас. Бунинг оқибатида охирги уч йилда давлат органларининг 157 та қарори ўз кучини йўқотган қонунлар асосида чиқарилган.

Энди ўйлаб кўрайлик, қонунчиликка киритилаётган янгиликлар ўз вақтида жойларга, айниқса, ижрочиларга етказилмайдиган бўлса, уларнинг бажарилиши ҳақида нима дейиш мумкин?

Бу муаммони самарали ҳал қилишнинг бирдан-бир йўли – қонунлар ижросини ташкил этиш бўйича соатдек аниқ ишлайдиган механизм яратишдир.

Қонунларнинг мазмун-моҳиятини халқимизга етказишда Ўзбекистон миллий телерадиокомпанияси, Ўзбекистон Миллий ахборот агентлиги ва бошқа оммавий ахборот воситаларида битта-иккита мақола ёки кўрсатув билан чекланиш мумкин эмас. Қабул қилинган қонунларни атрофлича муҳокама қилиш, юртдошларимизнинг уларга муносабатини ифода этадиган таҳлилий материаллар, кўрсатув ва эшиттиришлар, афсуски, жуда кам.

Янги қабул қилинган қонунлар, фармон ва қарорларнинг асосий маъносини аҳолига етказиш бўйича самарали механизм яратиш керак.

Ҳозирги кунда Адлия вазирлигининг бу борадаги фаолиятини талаб даражасида деб бўлмайди. Шу муносабат билан ушбу вазирлик ва унинг жойлардаги бўлинмалари фаолиятини танқидий кўриб чиқиш зарур.

Адлия вазирлиги мутасадди идоралар билан биргаликда бир ой муддатда қонунларнинг маъно-мазмунини жойларга етказиш, уларни кенг тарғиб қилишга қаратилган аниқ таклифларни ишлаб чиқиши лозим.

Иккинчидан, қонун устуворлигини таъминлашда ҳуқуқий маданиятни юксалтириш, фуқароларни қонунга ҳурмат руҳида тарбиялаш муҳим аҳамият касб этади.

Айнан шу нуқтаи назардан қараганда, 20 йил аввал бу борада қабул қилинган Миллий дастурни янгидан ишлаб чиқишни даврнинг ўзи тақозо этмоқда.

Парламентимиз жамиятда ҳуқуқий маданиятни юксалтириш бўйича янги Миллий дастурни яратишда бош-қош бўлиши мақсадга мувофиқ, деб ҳисоблайман.

Ҳурматли анжуман иштирокчилари!

Конституциямизда олий қадрият сифатида белгилаб қўйилган инсон ҳуқуқларини таъминлаш масаласи бундан буён ҳам эътиборимиз марказида бўлади. Бунинг учун **суд ҳокимиятининг чинакам мустақиллигига эришиш** нақадар муҳим аҳамиятга эга эканини албатта барчамиз яхши тушунамиз.

Бу борада яқинда қабул қилинган Фармон ижросини таъминлаш биринчи даражали вазифамиздир.

Хусусан, судьяларнинг ваколат муддатини узайтириш, суд ишларида адолатли қарорлар қабул қилишга қодир бўлган, юксак малакали суд ходимлари корпусини шакллантиришимиз лозим.

Суд ҳокимиятининг мустақиллиги тўғрисидаги конституциявий нормаларга ва одил судловни амалга ошириш фаолиятига аралашганлик учун жавобгарлик муқаррарлигини таъминлаш олдимизга қўйган мақсадларга эришишнинг муҳим кафолатидир.

Судларда ишларни кўриш сифатини ошириш, айниқса, фуқаролик ишларида овора бўлиб юришларнинг олдини олиш, айнан бир инстанция судида ишни бир неча маротаба кўриб турли қарорлар қабул қилиш амалиётига чек қўйиш вақти келди.

Қонунчилигимизда адвокатларнинг самарали фаолият юритиши учун барча асослар яратилган. Лекин, афсуски, адвокатура ҳанузгача фуқаролар ҳуқуқларини ишончли ҳимоя қилиш институтига айлангани йўқ.

Шу боисдан ҳам суд-ҳуқуқ соҳасида адвокатуранинг ўрни ва ролини янада ошириш, унинг ваколатларини кенгайтириш бўйича қўшимча чора-тадбирларни амалга оширишимиз керак.

Биз **“Адолат – қонун устуворлигида”** деган тамойил асосида жамиятимизда қонунга ҳурмат, ҳуқуқбузарлик ҳолатларига муросасизлик ҳиссини кучайтиришга қаратилган ишларимизни жадал давом эттирамиз.

Бу борада ҳуқуқбузарлик ҳолатларининг олдини олишга алоҳида эътибор қаратилади. Бунинг учун аввало маҳалла имкониятларидан кенг фойдаланиш, профилактика инспекторларининг иш самараси ва масъулиятини ошириш, улар учун муносиб хизмат ва турмуш шароитини яратиб бериш чораларини кўришимиз даркор.

Ҳуқуқни муҳофаза қилиш фаолиятида очиқлик ва ошкораликни таъминлаш учун биз фуқаролик жамияти институтлари, оммавий ахборот воситалари ва аҳоли билан самарали ҳамкорликни кенг йўлга қўямиз.

Айниқса, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларнинг ўзлари томонидан қонунни бузиш билан боғлиқ ҳар қандай ҳолатга принципиал баҳо берилади ва қатъий чора кўрилади. Бунга ҳеч кимда шубҳа бўлмаслиги керак.

Жамият ривожига ғов бўлаётган яна бир иллат – бу коррупция балосидир. Бундай хатарга қарши курашиш мақсадида яқинда Қонунчилик палатаси томонидан қабул қилиниб, Сенатга юборилган “Коррупцияга қарши курашиш тўғрисида”ги қонунни тезроқ амалиётга жорий этиш чора-тадбирларини кўришимиз лозим.

Буларнинг барчаси ўз навбатида инсон ҳуқуқ ва манфаатларини ишончли ҳимоя қилиш тизимини такомиллаштиришга, халқимизнинг давлат ҳокимиятига бўлган ишончини янада мустаҳкамлашга хизмат қилади.

Муҳтарам юртдошлар!

Сизларга яхши маълумки, 2016 йил Биринчи Президентимиз ташаббуси билан “Соғлом она ва бола йили” деб эълон қилинган эди.

Бу борада давлат дастури тасдиқланиб, кўплаб тадбирлар амалга оширилди. Бу ҳар томонлама соғлом авлодни вояга етказиш йўлидаги ишларимизни изчил давом эттириб, янада юксак босқичга кўтаришга хизмат қилмоқда.

Биринчи навбатда, оналик ва болаликни муҳофаза қилиш, барқарор ривожланаётган давлатнинг негизи бўлган оила институтини мустаҳкамлаш мақсадида қонунчилик ва норматив-ҳуқуқий база янада кучайтирилди.

Хусусан, жорий йилда қабул қилинган “Ёшларга оид давлат сиёсати тўғрисида”ги қонун ушбу соҳанинг асосий йўналишлари бўлган ижтимоий, иқтисодий, ҳуқуқий ва ташкилий чора-тадбирларни аниқ белгилаб берди.

Соғлом болани вояга етказишнинг муҳим шарти бўлган репродуктив саломатликни яхшилаш, туғма нуқсон ва хасталиклар билан туғилишларнинг олдини олиш, тиббиёт масканларининг моддий-техник базаси ва кадрлар салоҳиятини янада мустаҳкамлаш учун тизимли ишлар амалга оширилди.

Бу ҳақда кўп гапириш мумкин, лекин мен фақатгина баъзи бир мисолларга тўхталиб ўтмоқчиман.

Мамлакатимиздаги тиббиёт муассасаларини замонавий диагностика ва даволаш ускуналари билан жиҳозлаш учун жорий йилда 80 миллион доллар қийматидаги кредит ва грант маблағлари йўналтирилди.

Дастурда белгиланган тадбирлар бўйича 9 миллионга яқин фарзанд кўриш ёшидаги аёллар ва 10 миллионга яқин болалар тиббий кўрикдан ўтказилиб, соғломлаштирилди.

Жумладан, Республика ихтисослаштирилган педиатрия илмий-амалий тиббиёт марказида эшитиш бўйича нуқсони бўлган 350 дан ортиқ болада кохлеар имплантация операциялари амалга оширилди. Бунинг учун 21 миллиард сўм маблағ сарфланди. Лекин биз учун қанча маблағ кетгани эмас, балки юзлаб болаларимизнинг саломатлиги тиклангани муҳимдир.

Ана шундай ишлар қаторида 700 минг нафар бола пневмокок инфекцияси ва бошқа юқумли касалликларга қарши эмланди.

Дастур доирасида аёлларимиз учун зарур шароитлар яратиш, қишлоқ жойларда намунавий лойиҳалар асосида замонавий уй-жойлар, ижтимоий инфратузилма объектлари барпо этиш борасида ҳам катта ишлар қилинди.

Айни вақтда хорижий сармоялар иштирокида қишлоқ аҳоли пунктларини ичимлик суви билан таъминлаш, туман ва шаҳарлардаги сув тармоқларини модернизация қилиш мақсадида 100 миллион доллар маблағ жалб этилди.

Юртимизда болалар спортини ривожлантириш, айниқса, қиз болалар ўртасида спортни оммалаштириш борасидаги ишларнинг давоми сифатида умумтаълим мактабларида 220 дан зиёд спорт заллари барпо этилди.

Ёш оилалар, тадбиркор аёллар, коллеж битирувчилари, оилавий бизнес ва ҳунармандликни қўллаб-қувватлаш учун тижорат банклари томонидан йил давомида 2 триллион сўмдан ортиқ кредитлар ажратилди.

Албатта, “Соғлом она ва бола йили” Давлат дастури доирасида амалга оширган ишларимиз ҳақида яна узоқ гапириш мумкин. Лекин, мухтасар қилиб айтадиган бўлсак, ана шу мақсадлар учун барча манбалар ҳисобидан 7 триллион 480 миллиард сўм ва 190 миллион доллардан зиёд маблағ сарфланди.

Шунинг ўзи, ўйлайманки, бу борадаги фаолиятимизнинг кўлами ва миқёси нақадар улкан эканидан далолат беради.

Фурсатдан фойдаланиб, шу йўлда фидокорона меҳнат қилаётган тиббиёт ходимларига, бу олижаноб ишга ҳисса қўшган барча ватандошларимизга чин қалбдан миннатдорчилик билдирамиз.

Бугун мана шу залда ўтирган, бу масалада ўзининг ёрдам ва кўмагини аямаган халқаро ташкилотлар вакилларига, хорижий давлатларнинг муҳтарам элчиларига, келинглар, ҳаммамиз биргаликда самимий ташаккур ва эзгу тилакларимизни билдирайлик.

Азиз юртдошлар!

Бугун ҳаётимизнинг ўзи Конституциямизда ифодасини топган энг асосий мақсад – **инсон манфаатларини ҳар томонлама таъминлаш масаласини** долзарб вазифа қилиб қўймоқда.

Инсон манфаатларини таъминлаш учун эса аввало одамлар билан, халқ билан мулоқот қилиш, уларнинг дарду ташвишлари, орзу-ниятлари, ҳаётий муаммо ва эҳтиёжларини яхши билиш керак.

Яқинда бўлиб ўтган сайловолди учрашувларида мен бир нарсага амин бўлдим. Биз кейинги пайтда одамлар билан мулоқот қилишни унутиб қўйдик. Уларнинг ичига кириб, очиқ ва самимий гаплашиш, дардини эшитиш бизнинг фаолиятимизда, афсуски, охирги ўринга тушиб қолди.

Ҳозирги вақтда одамлар давлат идораларидан нимани истаяпти? Бу ҳақда гапирганда, эътиборингизни муҳим бир масалага қаратмоқчиман.

Хабарингиз бор, шу йил 25 сентябрда Бош вазирнинг интернет тармоғида электрон қабулхонаси ташкил этилган эди. Ўтган даврда ушбу қабулхонага фуқароларимиздан 218 мингдан ортиқ мурожаат келиб тушди. Мурожаатларнинг қарийб 59 фоизи ечимини топган бўлса, 41 фоизи кўриб чиқилмоқда.

Очиқ айтишим керак, бу мурожаатлар таҳлилидан кўп нарса аён бўлди. Таъбир жоиз бўлса, улар ҳаётимизда мавжуд бўлган ўткир муаммоларга кўзимизни очиб берди.

Мана, одамлар нималар ҳақида мурожаат қилмоқда. Аввало, улар турли соҳалардаги бюрократик тўсиқларни олиб ташлаш, қонунга зид бўлган кўплаб идоравий йўриқномаларни бекор қилиш, ставкаси оптимал бўлган банк кредитлари ажратиш, тадбиркорлик бўйича ноқонуний текширишларга барҳам бериш ҳақида, ҳуқуқ-тартибот идораларининг фаолияти ҳақида мурожаат қилмоқда.

Шу билан бирга, аҳолимиздан уй-жой қурилиши, коммунал, транспорт ва савдо хизмати, энергия таъминотини, йўлларнинг ҳолатини яхшилаш бўйича ҳам кўплаб мурожаатлар келиб тушмоқда.

Кўриб турибсизки, азиз дўстлар, бу талабларнинг барчаси қонуний ва адолатли. Бу борада ортиқча изоҳнинг ҳожати йўқ, деб ўйлайман.

Лекин шу ўринда бир савол туғилади: мана шу мурожаатларда кўтарилган ҳаётий муаммоларни жойлардаги ҳокимлик ва идоралар, тегишли мутасаддилар ўз вақтида ҳал этиши зарур эмасмиди? Ҳолбуки, бу масалада алоҳида қонун, яъни, “Жисмоний ва юридик шахсларнинг мурожаатлари тўғрисида”ги қонун қабул қилинган. Лекин, минг афсуски, бу қонуннинг ижросини назорат қилиш ўз ҳолига ташлаб қўйилган.

Шу сабабли ана шу қонун талабларини бажармаётган раҳбар ва мансабдор шахсларни нафақат маъмурий, балки жиноий жавобгарликка тортиш зарур, деб ҳисоблайман.

Халқ давлат идораларига эмас, давлат идоралари халқимизга хизмат қилиши керак ва бу ҳақиқатни аввало барча бўғиндаги раҳбарлар яхши тушуниб олиши зарур.

Шу муносабат билан тадбиркорлик фаолияти ва хусусий мулкни ҳимоя қилиш юзасидан яқинда қабул қилинган Фармон талабларига сўзсиз амал қилишни таъминлаш шарт. Нега деганда, халқ бой бўлса, давлат ҳам албатта бой ва қудратли бўлади.

Шу нуқтаи назардан қараганда, халқ билан мулоқот ва инсон манфаатлари тушунчалари ўзаро шунчалик боғланиб кетганки, уларни бир-биридан асло ажратиб бўлмайди.

Ана шу заруратдан келиб чиққан ҳолда, барча қонун ҳужжатларида халқ билан мулоқот тизими ҳақидаги нормаларни аниқ белгилаб қўйиш лозим, деб ҳисоблайман.

Ана шу фикр-мулоҳазаларнинг барчасини ҳисобга олиб, кириб келаётган 2017 йилни юртимизда **“Халқ билан мулоқот ва инсон манфаатлари йили”** деб эълон қилишни таклиф этаман.

Энди, ижозатингиз билан, бу борадаги энг долзарб ва устувор вазифаларга атрофлича тўхталиб ўтсам.

Аввало, “Халқ билан мулоқот ва инсон манфаатлари йили”нинг асосий мақсад ва вазифаларидан келиб чиққан ҳолда, давлат органларининг фуқаролар билан ўзаро муносабатлари юзасидан ёндашувни тубдан қайта кўриб чиқиш зарур. Бу борада аҳоли билан доимий мулоқот қилиш, уларни қийнаётган муаммоларни ҳал этишнинг янги механизмлари ва самарали усулларини жорий этишимиз даркор.

Биз аҳоли энг кўп мурожаат қиладиган давлат идоралари фаолиятида одамлар билан ишлаш бўйича сифат жиҳатидан мутлақо янги тизимга ўтиш ҳақида ўйлаяпмиз. Хусусан, 2017 йилдан бошлаб барча даражадаги ҳокимлар, прокуратура ва ички ишлар органлари раҳбарларининг аҳоли олдида ҳисобот бериш тизими жорий этилади.

Шу билан бирга, ҳар бир туман ва шаҳарда “Халқ қабулхоналари”ни ташкил этиш ва уларнинг тўлақонли фаолият кўрсатишини таъминлашимиз зарур.

Айтиш керакки, бундай қабулхоналар сиёсий партиялар, жумладан, Ўзбекистон Либерал-демократик партияси тизимида фаолият кўрсатиши мақсадга мувофиқдир. Чунки сиёсий партия фуқароларнинг мақсад ва манфаатларини рўёбга чиқарадиган куч сифатида одамлар ҳаётидаги муаммолардан доимо хабардор бўлиши керак.

Айни вақтда бу қабулхоналарнинг ҳуқуқий мақомини, уларнинг ваколат ва мажбуриятларини ҳам аниқ белгилаб қўйиш мақсадга мувофиқдир.

Бизнинг асосий мақсадимиз – “Халқ қабулхоналари”га қилинган ҳеч бир мурожаат эътиборсиз қолмайдиган тизим яратишдан иборат.

Мухтасар айтганда, одамларнинг дардини эшитиш, улар билан очиқ мулоқотда бўлиш, оғирини енгил қилиш – аҳолининг давлат ва жамиятга ишончини мустаҳкамлашга хизмат қилади.

Шу мақсадда аҳолига кундалик ва энг зарур бўлган давлат хизматларини “ягона дарча” принципи бўйича бир идора орқали кўрсатиш тизимини такомиллаштиришимиз керак.

Бундан ташқари, ҳар бир ҳудуддаги вазиятни, аввало, фармон ва қарорлар ижросини, уларнинг самарадорлигини доимий равишда ўрганиб, бу борада давлат органлари масъулиятини ошириш бўйича таклифлар ишлаб чиқадиган тизимни шакллантиришимиз керак.

Фурсатдан фойдаланиб, Олий Мажлис Қонунчилик палатаси ва Сенати раҳбарияти, депутатлар ва сенаторларга бир таклиф билан мурожаат қилмоқчиман.

Яъни, парламент ва жамоатчилик назоратининг таъсирчан механизмларини шакллантириш мақсадида шаҳар ва туманларда ҳақиқий аҳволни ўрганиб, тегишли раҳбарларнинг ҳисоботини халқ депутатлари кенгашлари сессияси муҳокамасига киритиш тартибини жорий этишни ҳаётнинг ўзи тақозо қилмоқда.

Ҳар қайси вилоятдан, масалан, Сурхондарёдан сайланган Олий Мажлис депутатлари ва сенаторлар ҳар ойда 10-12 кун давомида бир туманда, айтайлик, Музработ туманида бўлиб, ўзлари сайланган ҳудуддаги ижроия ҳокимият органи, прокуратура ва ички ишлар бўлимининг фаолиятини ўрганиб, таҳлил қилиши ва тегишли хулоса бериши мақсадга мувофиқ бўлур эди.

Маълумки, ҳозирги кунда Олий Мажлисимиз Сенати томонидан ҳар йили Бош прокуратуранинг ҳисоботи эшитилади. Бу албатта муҳим, лекин жойлардаги, масалан, узоқ Олот туманида маҳаллий ҳокимликлар, прокуратура ва ички ишлар бўлимларининг ҳисоботини ким эшитади?

Шу нуқтаи назардан қараганда, Биринчи Президентимиз жорий этган тизим асосида ҳурматли Қонунчилик палатаси Спикери ва Сенат раиси жойларга чиққанларида маҳаллий ҳокимликлар, прокуратура ва ички ишлар органлари раҳбарларидан улар ўз зиммасидаги вазифаларни қай даражада ижро этаётганига, аҳолини ўйлантираётган муаммоларни, уларнинг мурожаатларини қандай ҳал қилаётганига алоҳида эътибор қаратишлари лозим.

Бу борадаги ишларни ташкил этишда парламент сўрови, тегишли давлат идоралари раҳбарлари ахборотларини эшитиш каби ваколатлардан кенг фойдаланиш керак.

Ўтказилган барча ўрганишлар натижаларини умумлаштириб, ҳар йили бир марта ички ишлар вазирининг энг аввало профилактика соҳасидаги фаолияти юзасидан ҳисоботини Сенатда эшитиш амалиётини жорий этиш ҳам тўғри бўлади, деб ўйлайман.

Шу мақсадда Олий Мажлис 2017 йилдан бошлаб ҳар қайси вилоят бўйича бир йилга мўлжалланган иш режасини белгилаб олиши ўринли бўларди.

Келгусида биз маҳаллий ҳокимларни бевосита халқ томонидан сайлаш масаласи ҳақида ҳам ўйлаб, муҳокама қилиб кўришимиз керак. Ҳар бир ҳудуд ўз раҳбарини ўзи сайласа, раҳбарларнинг халқ ва жамият олдидаги масъулиятини кескин оширишга эришиш мумкин.

Ҳозиргина баён қилинган устувор вазифалар давлат бошқаруви тизимини бугунги ва эртанги кун талабларидан келиб чиқиб, янада такомиллаштиришни тақозо этади.

Бу борада 2017-2021 йилларга мўлжалланган, Ўзбекистон Республикасида маъмурий бошқарув соҳасидаги ислоҳотлар концепциясини қабул қилиш кўзда тутилмоқда.

Ушбу концепцияга мувофиқ, давлат бошқаруви органлари тузилмасини, вазифа ва ваколатларини оптималлаштириш, уларнинг ўзига хос бўлмаган, такрорланадиган функцияларини ҳамда ходимлар умумий сонини қисқартириш, шунингдек, давлатнинг иқтисодиётни бошқаришдаги ролини кескин камайтириш бўйича аниқ тадбирлар амалга оширилади.

Президент девони ва Вазирлар Маҳкамаси ижро аппарати фаолиятини такомиллаштиришга, қабул қилинаётган қонун, фармон ва қарорлар самарали амалга оширилишини таъминлашга алоҳида эътибор қаратамиз.

Шу билан бирга, давлат хизмати институтини ислоҳ этиш, давлат хизматчиларининг моддий ва ижтимоий таъминоти, уларнинг касбий тайёргарлигини тубдан такомиллаштириш, бу соҳага янгича фикрлайдиган, масъулиятли, ташаббускор, ватанпарвар кадрларни жалб этиш бўйича самарали тизим яратилади.

Ана шу масалаларнинг барчаси яқинда ишлаб чиқиладиган “Давлат хизмати тўғрисида”ги қонунда ўз ифодасини топади.

Ҳурматли дўстлар!

Инсон манфаатларини таъминлашда иқтисодиётимизнинг юксак суръатлар билан барқарор ривожланиши қандай катта аҳамиятга эга эканини барчамиз яхши тушунамиз.

Самарали меҳнат учун зарур шароитлар, муносиб иш ҳақи, замонавий уй-жойлар, сифатли таълим ва тиббий ёрдам, дам олиш ва ҳордиқ чиқариш учун кенг имкониятлар яратиш – буларнинг барчаси иқтисодий соҳадаги ислоҳотларимиз моҳияти ва мазмунини белгилаб берадиган муҳим омиллардир.

Шу борада нафақат энг кам ойлик иш ҳақини, балки бюджет ташкилотларида ҳам, хўжалик юритувчи субъектларда ҳам ўртача иш ҳақи миқдорини, пенсия, стипендия ва ижтимоий нафақалар ҳажмини босқичма-босқич кўпайтириш эътиборимиз марказида бўлади.

Аҳолини иш билан таъминлаш биз учун нафақат иқтисодий, айни пайтда катта ижтимоий аҳамиятга эгадир. Ҳокимликлар, вазирлик ва идоралар, иш берувчи ташкилотлар билан бир қаторда банк муассасалари ҳам бу ишга янада фаол жалб этилиши керак.

Аҳоли бандлигини ҳал этишда туризмни ривожлантириш бўйича катта имкониятларни ҳам ишга солишимиз лозим.

Шу мақсадда яқинда ташкил этилган Туризмни ривожлантириш давлат қўмитаси ўз маблағларини ва хорижий сармояларни халқаро стандартларга мос келадиган инфратузилмаларни ривожлантиришга йўналтириши зарур.

Мамлакатимизда инвестиция сиёсатини кучайтириш масаласига биз алоҳида устувор аҳамият қаратамиз.

Хорижий сармояларни ва илғор технологияларни иқтисодиётга жалб этиш учун чет эллардаги дипломатик ваколатхоналаримиз жиддий иш олиб бориши лозим.

Бунинг учун Ташқи ишлар вазирлиги фаолиятини кучайтириш, чет мамлакатлардаги элчиларимиз нафақат сиёсий, айни вақтда юртимизга инвестицияларни жалб қилиш масалалари билан ҳам фаол шуғулланишлари даркор. Уларнинг бу борадаги фаолиятини назорат қилиш учун Олий Мажлис Сенатининг Ташқи сиёсат масалалари қўмитасининг фаолият соҳаси ва ваколатларини кенгайтириш зарур, деб ҳисоблайман.

Бу қўмита халқаро иқтисодий ҳамкорлик, чет эл инвестицияларини фаол жалб этиш масалалари бўйича парламент назоратининг муҳим бўғинига айланиши лозим.

Қўмита мамлакатимизга инвестицияларни жалб қилиш борасидаги ишларнинг самарадорлиги, бу соҳадаги муаммолар, тўсиқ ва ғовларни бартараф этиш, инвестициявий муҳитни яхшилаш бўйича тегишли идораларнинг масъулиятини ошириш чораларини кўриши мақсадга мувофиқ бўлади.

Инсон манфаатларини таъминлаш яна бир муҳим масала – аҳолимизнинг ярмидан кўпи яшайдиган қишлоқ жойларда ҳаёт даражаси ва сифатини ошириш билан бевосита боғлиқдир. Шу сабабли биз бундан буён ҳам қишлоқ хўжалиги соҳасидаги ислоҳотларни чуқурлаштиришга, ер ва сув ресурсларидан самарали фойдаланишга, илғор технологияларни жорий этишга асосий эътиборни қаратамиз. Шу билан бирга, хомашёни, энг аввало пахта хомашёсини чуқур қайта ишлаш бўйича аниқ режалар белгиланмоқда.

Яна бир устувор вазифа – янги 2017 йилдан бошлаб қишлоқ жойларда янгиланган намунавий лойиҳалар бўйича арзон ва қулай уй-жойлар қуриш дастурини амалга оширишга киришамиз.

Азиз дўстлар!

Барчамизга аёнки, юртимиздаги ҳар қайси инсон, ҳар қайси оиланинг энг эзгу орзу-мақсадлари, ҳаётий манфаатлари аввалambор унинг фарзандлари тимсолида намоён бўлади, рўёбга чиқади. Албатта, бу борада юртимизда улкан ишлар қилинмоқда ва улар амалда ўзининг ижобий натижасини бермоқда.

Бу ҳақда гапирганда, барчамизга чексиз ғурур ва ифтихор бағишлайдиган бир мисолни айтиб ўтмоқчиман. Жорий йилда Бразилияда ўтказилган Олимпия ва Паралимпия ўйинларида спортчиларимиз 44 та медаль, жумладан, 12 та олтин медални қўлга киритгани мамлакатимиз ҳаётида тарихий воқеа бўлди.

Фурсатдан фойдаланиб, халқаро майдонларда юртимиз байроғини баланд кўтариб келаётган спортчи ёшларимизга, уларнинг ота-оналари ва устоз-мураббийларига чуқур миннатдорлик билдираман.

“Халқ билан мулоқот ва инсон манфаатлари йили” дастуридан ёшларимизни соғлом ва баркамол этиб тарбиялаш масаласи алоҳида ўрин эгаллаши табиийдир.

Бу борада фарзандларимиз учун зарур шароитлар яратиш, янги-янги таълим-тарбия, маданият, санъат ва спорт масканларини барпо этиш, ёш оилалар учун уй-жойлар қуриш, ёшларни иш билан таъминлаш, уларни тадбиркорлик соҳасига кенг жалб этиш бўйича бошлаган ишларимизни янги, юксак босқичга кўтарамиз.

Биз таълим ва тарбия тизимининг барча бўғинлари фаолиятини бугунги замон талаблари асосида такомиллаштиришни ўзимизнинг биринчи даражали вазифамиз деб биламиз.

Ёш авлод тарбияси ҳақида гапирганда, Абдурауф Фитрат бобомизнинг мана бу фикрларига ҳар биримиз, айниқса, энди ҳаётга кириб келаётган ўғил-қизларимиз амал қилишларини мен жуда-жуда истардим.

Мана, улуғ аждодимиз нима деб ёзганлар:

“Халқнинг аниқ мақсад сари ҳаракат қилиши, давлатманд бўлиши, бахтли бўлиб иззат-ҳурмат топиши, жаҳонгир бўлиши ёки заиф бўлиб хорликка тушиши, бахтсизлик юкини тортиши, эътибордан қолиб, ўзгаларга тобе ва қул, асир бўлиши уларнинг ўз ота-оналаридан болаликда олган тарбияларига боғлиқ”.

Қаранг, қандай бебаҳо, олтинга тенг сўзлар!

Бугунги кунда ён-атрофимизда диний экстремизм, терроризм, гиёҳвандлик, одам савдоси, ноқонуний миграция, “оммавий маданият” деган турли бало-қазоларнинг хавфи тобора кучайиб бораётганини ҳисобга оладиган бўлсак, бу сўзларнинг чуқур маъноси ва аҳамияти янада яққол аён бўлади.

Ҳақиқатан ҳам, ҳозирги вақтда ёшлар тарбияси биз учун ўз долзарблиги ва аҳамиятини ҳеч қачон йўқотмайдиган масала бўлиб қолмоқда.

Бугунги тез ўзгараётган дунё инсоният олдида, ёшлар олдида янги-янги, буюк имкониятлар очмоқда. Шу билан бирга, уларни илгари кўрилмаган турли ёвуз хавф-хатарларга ҳам дучор қилмоқда. Ғаразли кучлар содда, ғўр болаларни ўз ота-онасига, ўз юртига қарши қайраб, уларнинг ҳаётига, умрига зомин бўлмоқда.

Бундай кескин ва таҳликали шароитда биз ота-оналар, устоз-мураббийлар, жамоатчилик, маҳалла-қўй бу масалада ҳушёрлик ва огоҳликни янада оширишимиз керак. Болаларимизни бировларнинг қўлига бериб қўймасдан, уларни ўзимиз тарбиялашимиз лозим.

Бунинг учун ёшларимиз билан кўпроқ гаплашиш, уларнинг қалбига қулоқ солиш, дардини билиш, муаммоларини ечиш учун амалий кўмак беришимиз керак. Бу борада уюшмаган ёшлар билан ишлашга алоҳида эътибор қаратишимиз зарур.

Бу вазифаларни амалга оширишда биз асрлар мобайнида шаклланган миллий анъаналаримизга, аждодларимизнинг бой меросига таянамиз. Фарзандларимиз, айниқса, қиз болаларнинг замонавий билим ва касб-ҳунарларни, хорижий тилларни эгаллашлари, ҳар томонлама соғлом ва баркамол бўлиб, ҳаётдан муносиб ўрин топишлари учун барча куч ва имкониятларимизни сафарбар этамиз.

Бизнинг навқирон авлодимиз манфаатларини таъминлаш борасидаги фаолиятимиз яқинда қабул қилинган **“Ёшларга оид давлат сиёсати тўғрисида”**ги қонун асосида қатъий давом эттирилади.

“Камолот” ёшлар ижтимоий ҳаракати барча ёшларимиз интиладиган, уларнинг қобилият ва иқтидорини рўёбга чиқарадиган ва манфаатларини ҳақиқий ҳимоя қиладиган ташкилотга айланиши учун барча чораларни кўрамиз.

Азиз дўстлар!

Барчамизга яхши аёнки, инсон манфаатларини юрт тинчлиги, жамиятимиздаги ўзаро ҳурмат, меҳр-оқибат ва ҳамжиҳатлик муҳитидан ажратган ҳолда тасаввур этолмаймиз. Буларнинг барчаси бизнинг бебаҳо бойлигимиз ва уни кўз қорачиғидек сақлаш ҳар биримизнинг муқаддас бурчимиздир.

Бу борада маҳалла идоралари, хотин-қизлар, нуронийлар, ёшлар ташкилотларининг ўрни ва ролини янада кучайтириш эътиборимиз марказида бўлади.

Айни вақтда ҳозирги мураккаб замон тинчсоийшта ҳаётимизни асраш ва мустаҳкамлаш, халқимизнинг кафолатланган хавфсизлигини таъминлаш масаласини янада долзарб қилиб қўймоқда. Шу мақсадда биз ҳозирги вақтда Ички ишлар вазирлиги тизимини тубдан ўзгартириш чора-тадбирларини кўряпмиз.

Ўз пайтида муҳтарам Юртбошимиз ички ишлар органларининг энг қуйи тизимида профилактика инспекторларини ташкил қилган эдилар. Аммо бугун бу инспекторлар профилактика, яъни жиноятларнинг олдини олиш билан шуғулланмаяпти, аксинча, содир бўлган жиноятларни рўйхатга олиш, юқори идораларга ҳисобот ёзиш билан банд.

Шу сабабли бу масалага қарашимизни тубдан ўзгартириб, маҳалладаги участка нозирларига самарали фаолият кўрсатиши учун барча зарур иш ва турмуш шароитларини яратиб берамиз.

Шунингдек, ҳар бир туман ҳокими ва туман ички ишлар бўлимлари раҳбарларининг ёшлар билан ишлаш бўйича ўринбосари лавозими жорий этилади. Бу раҳбарларнинг асосий вазифаси маҳаллада участка инспекторлари билан ишлашни ташкил этишдан иборатдир.

Ҳурматли мажлис иштирокчилари!

Мамлакатимизда инсон манфаатлари билан боғлиқ масалаларни ҳал этишда бизнинг сайловолди дастуримиздан жой олган, ҳозирги кунда ишлаб чиқилаётган мақсадли дастурлар муҳим ўрин тутади. Бу дастурлар одамларнинг турмуш даражаси ва сифатини янада оширишни таъминлашга қаратилган.

Шу мақсадда мамлакатимиз Ҳукумати Олий Мажлис Қонунчилик палатаси ва Сенати билан биргаликда ва жамоат ташкилотлари, нодавлат ташкилотлар иштирокида 2017-2021 йилларда Ўзбекистонни янада ривожлантириш бўйича **Ҳаракат стратегиясини** ишлаб чиқмоқдамиз.

Ушбу стратегияда давлат қурилиши, суд-ҳуқуқ тизимини такомиллаштириш, иқтисодиётни эркинлаштириш ва ижтимоий соҳани ривожлантириш, миллатлараро дўстлик ва ҳамжиҳатликни мустаҳкамлаш бўйича энг долзарб вазифалар аниқ белгилаб берилади.

Азиз дўстлар!

Биз ташқи сиёсат соҳасидаги фаолиятимизни аввало халқимиз, Ватанимиз манфаатларини ҳар томонлама ҳисобга олган ҳолда амалга оширамиз.

Бу сиёсатнинг асосини тинчликпарварлик, бошқа давлатларнинг ички ишларига аралашмаслик, юзага келадиган зиддият ва қарама-қаршиликларни фақат тинч, сиёсий йўл билан ҳал этиш ташкил этади.

Биз бундан буён ҳам узоқ-яқиндаги барча хорижий мамлакатлар, жаҳон ҳамжамияти билан самарали ҳамкорлигимизни давом эттирамиз. Бу борада очиқ, дўстона ва прагматик сиёсат олиб бориш тамойилига содиқ қоламиз.

Бирлашган Миллатлар Ташкилоти, Шанхай ҳамкорлик ташкилоти, Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги, Ислом ҳамкорлик ташкилоти ва бошқа халқаро тузилмалар билан фаол муносабатлар ва ҳамкорлик олиб бориш Ўзбекистоннинг миллий манфаатларига хизмат қилади.

Биз Жаҳон банки, Осиё тараққиёт банки, Ислом тараққиёт банки, Халқаро валюта жамғармаси, бошқа халқаро молия ва иқтисодий ташкилотлар билан амалий ҳамкорликни янада ривожлантирамиз.

Азиз ва муҳтарам юртдошлар!

Биз янги – 2017 йилга эзгу ва олижаноб мақсадлар билан қадам қўймоқдамиз.

Буни ҳозиргина эълон қилинган «Халқ билан мулоқот ва инсон манфаатлари йили» бўйича барчамиз, бутун халқимиз қалбидаги орзу-интилишлар ифодаси бўлган режа ва мақсадларимиз яққол тасдиқлаб турибди.

Ишончим комил, ана шу олижаноб вазифаларни ҳал этишда давлат ва нодавлат ташкилотлар, маҳалла, хотин-қизлар, ёшлар вакиллари, кенг жамоатчилик, бутун халқимиз фаол иштирок этади.

Кириб келаётган янги йил сиёсатимизнинг бош мақсадини, яъни, **инсон манфаати ҳар нарсадан улуғ,** деган эзгу ғояни изчил давом эттириш, ҳаётимизни янада обод ва фаровон этиш йўлида яна бир улкан қадам бўлади.

Барчангизни Конституциямиз байрами билан самимий табриклаб, сизларга сиҳат-саломатлик, бахт ва омад, хонадонларингизга файзу барака тилайман.

Эътиборингиз учун раҳмат.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг ҚАРОРИ

ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚ ШОИРИ ЭРКИН ВОҲИДОВ ТАВАЛЛУДИНИНГ 80 ЙИЛЛИГИНИ НИШОНЛАШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбек адабиёти ва маданияти ривожига унутилмас ҳисса қўшган атоқли шоир ва адиб, таниқли давлат ва жамоат арбоби, Ўзбекистон Қаҳрамони Эркин Воҳидов ижодий меросининг ёш авлодни Ватанга муҳаббат ва садоқат, миллий ва умуминсоний қадриятлар руҳида тарбиялаш борасидаги улкан аҳамиятини инобатга олиб ҳамда шоир таваллудининг 80 йиллигини кенг нишонлаш ва хотирасини абадийлаштириш мақсадида:

1.Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси, Маданият ва спорт ишлари вазирлиги, Республика Маънавият тарғибот маркази, “Камолот” ёшлар ижтимоий ҳаракати ва жамоатчилик вакилларининг Ўзбекистон халқ шоири Эркин Воҳидов таваллудининг 80 йиллигини мамлакатимиз миқёсида кенг нишонлаш ва хотирасини абадийлаштириш тўғрисидаги таклифи маъқуллансин.

2.Ўзбекистон халқ шоири Эркин Воҳидов таваллудининг 80 йиллигига тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш бўйича ташкилий қўмита таркиби иловага мувофиқ тасдиқлансин.

3.Ўзбекистон халқ шоири Эркин Воҳидов таваллудининг 80 йиллигига тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш бўйича ташкилий қўмита ўн кун муддатда тегишли вазирлик ва идоралар, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари билан биргаликда Ўзбекистон халқ шоири Эркин Воҳидов таваллудининг 80 йиллигини кенг нишонлашга доир тегишли чора-тадбирлар режасини ишлаб чиқсин, унда:

Ўзбекистон халқ шоири Эркин Воҳидовнинг ўзбек тилида “Сайланма” асарларини, инглиз ва қорақалпоқ тилларига таржима қилинган шеърий тўпламларини нашрга тайёрлаш ва чоп этиш;

Ўзбекистон халқ шоири Эркин Воҳидов ҳаёти ва ижодий фаолияти ҳақида ҳужжатли фильм яратиш;

Ўзбекистон халқ шоири Эркин Воҳидов ҳайкалини яратиш ва уни белгиланган тартибда ўрнатиш;

Тошкент шаҳридаги Ўзбекистон халқ шоири Эркин Воҳидов яшаган уйда ёдгорлик лавҳаси ўрнатиш;

Алишер Навоий номидаги Тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти университетида “Эркин Воҳидов ижодининг маънавий ҳаётимиздаги ўрни ва аҳамияти” мавзусида илмий конференция ўтказиш;

мамлакатимиздаги олий ва ўрта махсус, касб-ҳунар, умумий ўрта таълим муассасалари, ҳарбий қисмлар, меҳнат жамоалари ва маҳаллаларда таниқли адиб ва олимлар, санъаткорлар иштирокида учрашувлар, адабий кечалар ташкил этиш;

республика театрларида Ўзбекистон халқ шоири Эркин Воҳидов асарлари асосидаги спектаклларни қайта саҳналаштириш;

2016 йил декабрь ойининг охирги ўн кунлигида Ўзбек Миллий академик драма театрида Ўзбекистон халқ шоири Эркин Воҳидов таваллудининг 80 йиллигига бағишланган адабий-бадиий хотира кечасини ўтказиш тадбирлари назарда тутилсин.

4. Ўзбекистон Миллий ахборот агентлиги, Ўзбекистон миллий телерадиокомпанияси ва бошқа оммавий ахборот воситаларига Ўзбекистон халқ шоири Эркин Воҳидов ҳаёти ва ижоди тўғрисида туркум кўрсатувлар ҳамда радиоэшиттиришлар тайёрлаш, матбуотда мақолалар чоп этиш ва юбилей тадбирларини кенг ёритиш тавсия этилсин.

5. Мазкур қарорнинг бажарилишини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Президентининг Давлат маслаҳатчиси Х.М.Султонов ва Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари А.Н.Арипов зиммасига юклансин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти вазифасини бажарувчи **Ш.МИРЗИЁЕВ**

Тошкент шаҳри,
2016 йил 7 декабрь

ВАТАНИМИЗНИНГ ЮКСАК МУКОФОТЛАРИ ТОПШИРИЛДИ

Биринчи Президентимиз Ислом Каримовнинг фармонларига мувофиқ Ўзбекистон Республикаси мустақиллигининг 25 йиллиги арафасида мамлакатимизни ҳар томонлама ривожлантириш, юртимиз тинчлиги ва осойишталигини мустаҳкамлашга катта ҳисса қўшган, ижтимоий-иқтисодий ва маънавий-маърифий соҳаларда фидойилик кўрсатган бир гуруҳ ватандошларимиз давлат мукофотлари – фахрий унвонлар, орден ва медаллар билан тақдирланган эди.

«Ўзбекистон» анжуманлар саройида 7 декабрь куни ана шу юксак мукофотларни тантанали топшириш маросими бўлди.

– Аввалambор, сиз, азизлар билан бугун мана шундай кўтаринки, самимий кайфиятда кўришиб турганимиздан ғоят хурсандман, – деди Ўзбекистон Республикасининг сайланган Президенти Шавкат Мирзиёев. – Барчангизга қалбимда бўлган чуқур ҳурмат ва эҳтиромимни изҳор этишга рухсат бергайсиз.

Мустақиллик йилларида юртимизда кўплаб яхши анъаналар пайдо бўлди. Бугунги учрашувимиз ҳам айни шундай анъаналарнинг давомидир. Бундай гўзал маросимларга Биринчи Президентимиз Ислом Каримов асос солганини барчамиз яхши биламиз.

Мустақиллигимизнинг 25 йиллиги арафасида бир гуруҳ юртдошларимиз Ватанимизнинг юксак мукофотлари билан тақдирланган эди. Бугун сизларга давлатимизнинг ана шу фахрий унвонлари, орден ва медалларини топширишни ўзим учун катта шараф, деб биламан.

Биз мамлакатимизда эркин ва озод, адолатли, инсонпарвар жамият барпо этмоқдамиз. Шу борада одамларимизнинг ҳалол меҳнатига ҳурмат билан қараш, уларнинг қадр-қимматини муносиб баҳолашни ўзимизнинг бош мақсадимиз, деб биламиз.

Шу ўринда истиқлол йилларида 29 минг 170 юртдошимиз давлат мукофотлари билан тақдирланганини айтиш лозим. Албатта, гап фақат мукофотларнинг сонида эмас. Бу мукофотлар, аввало, Ватанимиз равнақига беқиёс ҳисса қўшиб келаётган минглаб юртдошларимизни муносиб тақдирлашга хизмат қилаётгани билан ғоят аҳамиятлидир.

Шундай муҳтарам инсонлар орасида Ўзбекистонда яшаётган барча миллат ва элат вакилларининг борлиги ҳаммамизни қувонтиради, деб таъкидлади Шавкат Мирзиёев.

Бугунги хурсандчилик кунда омилкор деҳқон ва фермерларимизга, саноат корхоналари ва қурилиш майдонларида тер тўкиб ишлаётган ишчи-муҳандисларимизга, тинчлигимиз посбони бўлган жасур ҳарбийларимизга ҳар қанча тасаннолар айтсак арзийди.

Ватанимизнинг энг олий мукофоти – Ўзбекистон Қаҳрамони унвони билан тақдирланган фидойи муаллима Муҳаббат Шароповани, моҳир темир йўл қурувчиси Эркин Умматовни, уста деҳқон, фермер Шарипбой Ражабовни, машҳур шифокор Равшанбек Қурбоновни барчамиз чин қалбдан муборакбод этамиз.

Миллий Олимпия қўмитаси раиси Мираброр Усмоновни юксак мукофот билан қутлаймиз.

Бутун умрини Алишер Навоий бобомиз ижодини ўрганишга бағишлаб келаётган Самарқанд давлат университети профессори Муслиҳиддин Муҳиддиновга эзгу тилакларимизни изҳор этамиз.

Шулар қаторида таниқли ижодкорлар Энахон Сиддиқова, Гулистон Аннақличева, театр санъатининг фидойилари Эркин Комилов, Гавҳар Зокирова, Ўзбекистон рус маданий марказининг фаол аъзоси Елена Шавердова, шунингдек, Станислав Югай, Гулбаҳор Аймуратова сингари юртдошларимизнинг номларини ҳурмат билан тилга оламиз.

Мана шу қувончли айёмда Бразилияда бўлиб ўтган Олимпия ўйинларида Ватанимиз байроғини баланд кўтарган Фазлиддин Ғойибназаров, Руслан Нуриддинов, Шаҳрам Ғиёсов, Ҳасанбой Дўсматов, Шаҳобиддин Зоиров, Бектемир Меликўзиев, Муроджон Аҳмадалиев, Элмурат Тасмурадов каби мард ўғлонларимизга яна бир бор раҳмат айтсак ўринли бўлади, албатта.

Ҳаммамизнинг тилагимиз, истагимиз битта: сизлар мана шундай юксак ғалабаларни қўлга киритишдан ҳеч қачон чарчаманг. Биз сизларга давлатимизнинг мана шундай мукофотларини топширишдан чарчамайлик.

Шундан сўнг Шавкат Мирзиёев давлат мукофотларини тантанали равишда топширди.

Ўзбекистон Қаҳрамони Муҳаббат Шароповага, “Фидокорона хизматлари учун” ордени соҳиби Эркин Комилов, Ўзбекистон Республикаси халқ шоири Энахон Сиддиқова, “Фидокорона хизматлари учун” ордени соҳибаси Гулистон Аннақличева, “Ўзбекистон ифтихори” фахрий унвони соҳиби Ҳасанбой Дўсматов, “Дўстлик” ордени соҳибаси Елена Шавердова ва бошқалар давлатимизнинг юксак мукофотлари уларга янада куч-ғайрат бағишлашини, Ватанимиз тараққиёти ва халқ хизмати йўлида фидокорона меҳнат қилишга ундашини таъкидлади, юксак эътибор ва ғамхўрлик учун давлатимиздан миннатдор эканликларини билдирди.

ЎзА

ФИДОКОРОНА МЕҲНАТЛАРНИНГ МУНОСИБ ЭЪТИРОФИ

Биринчи Президентимиз Ислом Каримов қудратли давлат асосчиси, тинчлик, бунёдкорлик, барқарорлик ва фаровонлик ҳомийси, илм-фан, таълим, санъат, маънавият ва маърифат ривожига кенг йўл очган буюк давлат арбоби сифатида инсоният тарихида мангу қолади.

Мамлакатимизда мустақил тараққиёт даврининг янги босқичи бошланаётган шу кунларда халқимиз бу ҳақиқатни такрор ва такрор қалбидан ўтказмоқда.

Бу жиҳатлар Ўзбек Миллий академик драма театрида фан, таълим, соғлиқни сақлаш, адабиёт, маданият, санъат, маънавият ва маърифат, оммавий ахборот воситалари ҳамда ижтимоий соҳаларда меҳнат қилаётган юртдошларимиздан бир гуруҳига давлатимизнинг юксак мукофотларини топширишга бағишлаб ўтказилган тадбирда яна бир карра ўз исботини топди.

Тадбирда Биринчи Президентимиз Ислом Каримов халқимиз маънавиятини юксалтириш, миллий анъаналаримиз бардавомлигини таъминлаш, ёш авлодни Ватанга муҳаббат, қадриятларимизга ҳурмат руҳида тарбиялаш, уларнинг онг-шуурини ҳаёт тарзимизга ёт ғоялар таъсиридан ҳимоялаш, бу эзгу йўлда хизмат қилаётган инсонларни моддий ва маънавий рағбатлантиришга улкан эътибор қаратгани, бу улуғ ишлар бундан кейин ҳам катта ғайрат-шижоат билан изчил давом эттирилиши таъкидланди. Зеро, 4 декабр куни бўлиб ўтган Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловида халқимиз Биринчи Президентимиз илгари сурган ғояларга содиқлигини, ўзаро аҳил, ҳамжиҳатлигини, улуғ мақсадлар йўлида якдил ҳаракат қилишини ва улкан натижаларга эриша олишини яна бир бор намоён қилди.

— Мустақиллик арафасида ўзбек театрининг мавжуд салоҳиятини йўқотиб қўйиш хавфи юзага келган эди. Шунда давлатимиз театр санъатига алоҳида эътибор қаратди. Янги театрлар ташкил этилди, санъат даргоҳларининг бинолари тубдан таъмирланди, санъаткорлар меҳнати қадр топди, — дейди Ўзбекистон халқ артисти, Ўзбек Миллий академик драма театри актрисаси Зуҳра Ашурова. — Бу эътибор ва ғамхўрликка жавобан замон руҳидаги асарлар яратиш театр санъаткорларининг бурчидир.

— Бу йил Рио Олимпиадасида боксчиларимиз 3 олтин, 2 кумуш ва 2 бронза медални қўлга киритиб, Куба, АҚШ, Буюк Британия, Россия каби бокс энг ривожланган давлат спортчиларини ортда қолдириб, дунёда биринчи ўринни эгаллагани халқимизга ғурур, эртанги кунга мустаҳкам ишонч бағишлади, — дейди Ўзбекистонда хизмат кўрсатган спорт устози, бокс бўйича Ўзбекистон миллий терма жамоаси мураббийи Раҳматжон Рўзиохунов. — Бугун давлатимизнинг ушбу юксак мукофотини қўлимга олар канман, эзгу бир ниятимни айтай: мамлакатимизда спорт ривожи, ёш авлоднинг ўз истеъдод ва салоҳиятини намоён этиши учун бундан кейин янада кенг шароит ва имкониятлар яратилади. Насиб қилса, тўрт йилдан сўнг Токио Олимпиадасида ҳам Ватанимиз байроғини баланд кўтарганча ўзбек спортчилари куч-қудратга эга эканини жаҳонга яна бир карра исботлаб бермоқчимиз.

Мукофотларни Ўзбекистон Республикаси Президентининг Давлат маслаҳатчиси Х.Султонов ва Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари А.Арипов топширди.

У.ЁҚУБОВ,
ЎзА мухбири

Улуғ мутафаккир Алишер Навоийнинг буюк ижодига тенг юксак шахсияти ва ижтимоий фаолияти ўз давридаёқ замондошларининг эҳтиромини ва муҳаббатига сазовор бўлган. Тарихчи Хондамирнинг Навоийга бағишлаб «Макорим ул-ахлоқ» рисоласини яратгани ва ўз асарини «Мукаррам хулқлар»(яхши, улуғ хулқлар) деб атагани форсий адабиётнинг буюк ва энг сўнгги классиги деб эътироф этиладиган Абдураҳмон Жомий бадиий ижоднинг деярли барча соҳаларида форсигўй адиблар эътирофини эмас, айнан Алишер Навоий фикрларини алоҳида эътиборга олгани фикримизни асослайди.

Навоий гулшани

«ТИЛИ ПОКУ СЎЗИ ПОКУ ЎЗИ ПОК...»

«Ҳайрат ул-аброр» достонида Навоийнинг Жомий яратган асарларни аввал ўзи, кейин бошқалар кўриш ва мутолаа қилиш бахтига муяссар бўлишини:

Номагаким роқим этиб хомасин,
Кўрмади мен кўрмайин эл номасин —

деб фахрия тарзида ёзгани ҳам бунга ёрқин мисолдир.

Навоий деярли барча асарлари дебочаси ё хотимасида Мавлоно Жомийнинг исмини эҳтиром билан тилга олгани каби, Абдураҳмон Жомий ҳам кўп асарларини Навоийнинг илтимоси билан битгани ҳақида ўз асарларида алоҳида тўхталиб ўтган, ҳатто «Юсуф ва Зулайхо» достонининг хотима қисмида достон қаҳрамонларидан мақсад Алишер Навоий эканлигини мамнуният билан таъкидлаган.

Алишер Навоий ва Абдураҳмон Жомий муносабатлари ҳақида маълумот берувчи энг мўътабар манба, бу аввало, икки ижодкорнинг ўз асарларидир. Айниқса, «Хамсат ул-мутаҳаййирин» рисоласи бу борада бизга қимматли маълумотлар бера олади. Навоий асарда шахсий муносабатлар баробарида, ижодий ҳамкорлик жараёнларига ҳам қисқача тўхталиб ўтган. Жумладан, ушбу асарнинг учинчи мақолати Жомий асарларининг рўйхати билан бошланиб, Навоий устозининг 38 асарини санаганидан сўнг «бу фақир алар таснифиға сабаб ва боис бўлубмен ва бу маъни кўпрак кутуб ва расоилда мазкурдур», дея ушбу баракали ижоднинг яратилишида ўзининг ҳиссаси борлигини ифтихор билан қайд этиб ўтади ҳамда айрим асарларнинг яратилиш тарихи ҳақида маълумот беради.

«Хамсат ул-мутаҳаййирин»да келтирилишича, Навоий Жомий ҳузурида тасаввуф истилоҳлари ва назарияси бўйича сабоқ олиб юрган пайтлари анчадан бери кўнглига тугиб юрган бир орзусини айтишга жазм қилади. Бу соҳирнафас шоир ва тасаввуф билимдони Фахриддин Ироқий(1213—1289)нинг «Ламаъот» («Шуълалар») асари бўйича таҳсил олиш орзуси эди. Мазкур асар муқаддима, 28 ламъа(-боб) ва хотимадан иборат бўлиб, унда ишқи ҳақиқий ва у билан боғлиқ масалалар қаламга олинган эди. Жомий Навоийнинг орзусини эшитгач, Ироқийнинг бу асари билан таниш эмаслигини айтади, лекин айнан Навоий илтимос қилгани учун ҳали ўзи ўқиб чиқмаган китобдан унга сабоқ беришга рози бўлади. Жомий асарни ўқиб чиқиш жараёнида унда теран маънолар ғоят нуктадонлик ва нозик ишоралар билан ифода этилганини кўриб, ҳайратга тушади ва асарга мафтун бўлиб қолади. Бир неча сабоқдан сўнг шарҳларга эҳтиёж сезилади. Жомий Шайх Ёр Али ва бошқа шорихларнинг шарҳларига мурожаат қилади ва сабоқ жараёнида улардаги чалкашликларга танқидий қараб, уларни тузатади. Бу ҳолат кўп такрорланган, Навоий Жомийдан «Ҳазрати Маҳдум шафқат юзидин толибларга бу мушкулни осон қилмоғи» учун ўзи мукаммал шарҳ ёзиб беришини сўрайди. Жомий бу илтимосни ҳам бажаради. Шу тариқа, Ироқий асарининг шарҳи ўлароқ яратилган «Ашиъат ул-Ламаъот» дунёга келади.

Шу ўринда савол туғилади: наҳотки, Жомийдек тасаввуф билимдони ва пири муршид Шайх Ироқий асари билан таниш бўлмаган бўлса?

«Ашиъат ул-Ламаъот»нинг муқаддима қисмида қизиқ бир далилга дуч келдик: Жомийнинг таъкидлашига кўра, Фахриддин Ироқий ўз даврида айрим мутаассиб замондошлари ва сохта шайхларнинг туҳматига қолиб, бадном бўлган экан. Шу сабаб Жомий бу зотнинг асарларига ортиқча эътибор қаратмаган, «Нафаҳот ул-унс»да Фахриддин Ироқийга алоҳида фасл ажратгани ҳолда шайх ҳақидаги замондошларининг фикрларига муносабат билдирмаган экан. Айнан шу кезлари «ажалли ихвон ус-сафо ва аъаззи хиллон ул-вафо»(софдил биродарларнинг энг улуғи ва вафоли дўстларнинг энг азизи) Алишер Навоий бу китобни тасҳиҳ ва муқобала этиш(илмий-танқидий матнини яратиш)ни сўраб илтимос қилади. Жомий дастлаб «Ламаъот» нусхаларидаги чалкашликларни бартараф этиб, илмий-танқидий матнни тиклайди, сўнг ҳар бир бобдан кейин арабий жумлалар ҳамда мураккаб истилоҳларни шарҳлайди.

Навоий «Ламаъот»дан сабоқ олиш ва унинг шарҳи яратилиши даврини «ул вақтдаким, фақир алар хизматида сўфия румузу ишорот ва алфозу иборот истилоҳин ўткарур эрдим», дея таърифлаган. «Ашиъат ул-Ламаъот» асари 1481 йили ёзилганини инобатга олсак, айнан шу даврдан бошлаб Навоий тасаввуф назарияси билан жиддий шуғуллана бошлагани маълум бўлади.

Жомий «Нафаҳот ул-унс»да Фахриддин Ироқий Дамашқда, Муҳйиддин Арабий мақбарасининг орқа томонида дафн этилгани ҳақида маълумот берган. Бундан 1471 йили Жомий Ироқ йўли орқали ҳажга борганида «Ламаъот» муаллифининг қабрини зиёрат қилгани маълум бўлади. Лекин шунга қарамай, Жомий Ироқийнинг шахсияти ва ижодига эҳтиёткорлик билан муносабатда бўлган. Айнан Навоийнинг тарғиб-ташвиқи туфайлигина Ироқийнинг ижоди билан танишади ва Ироқий шахсияти ҳамда ижодига нисбатан муносабати ўзгарган Жомий, ўз навбатида, Навоийни ҳам бу мўътабар ирфоний манба билан таништирган.

«Ламаъот»дан олинган сабоқ Навоийни ижодининг кейинги жараёнида ҳам унинг муаллифи шахсиятига «ҳамроҳ қилади»: буюк мутафаккир ўз асарларида, жумладан, «Хамса», «Насойим ул-муҳаббат» ва «Маҳбуб ул-қулуб»да шайх тимсолига қайта-қайта мурожаат этади. «Ҳайрат ул-аброр»нинг 9-мақолатида ўз ижодининг ўзак мавзуси бўлган ишқ ҳодисасига таъриф берар экан, мақолатга илова тарзида келтирилган ҳикоят учун Фахриддин Ироқийни бош қаҳрамон қилиб олади. Ҳикоятда Ироқийнинг пок муҳаббати ҳақида сўз борар экан, Навоий «ҳам тили, ҳам кўзию ҳам кўнгли пок» ошиқнигина ҳақиқий ошиқ деб ҳисоблайди ва агар ишқ унинг ишқи каби пок ва мусаффо бўладиган бўлса, бу ишқ йўлида ўлмоқ ҳам саодатдир, деган фикрни илгари суради:

Ишқда пок ўлса киши бу сифат,
Хосият ўлур бу сифат оқибат...
Ишқ сени қилса, Навоий, ҳалок,
Пок эса ул ишқ ўлумдин не бок.

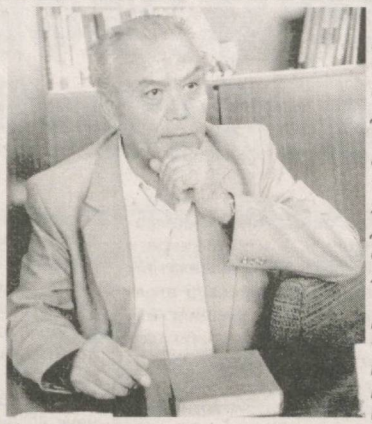
«Маҳбуб ул-қулуб»нинг «Ишқ зикрида» бобида ҳам Ироқийни хослар ишқини куйловчи шоир сифатида тилга олар экан, уни «яна сўзи поку, кўзи пок ишқ аҳлида мужаррад ва мунфарид ва бебок бу тоифанинг беназиру адил ва тоқи фахр ул-миллату вад-дин Шайх Ироқийдурким, ишқ сифотиға муттасифдур ва ламаъоти пок маоний ва тарокибиға мунсифдур», деб таърифлайди.

Бу каби таъриф кейинчалик «Фарҳод ва Ширин» достонининг бош қаҳрамони Фарҳодга нисбатан «...кўнгли поку ҳам кўзи пок, Тили поку сўзи поку ўзи пок» тарзида такрор қўлланилгани Навоий ишқ концепциясини баён қилишда Ироқий тимсолини намуна сифатида олганлигидан далолат беради.

Навоийнинг Жомийдан «Ламаъот» асари бўйича таҳсил олиш жараёни ҳақида маълумот олиш асносида яна бир жиҳат диққатимизни тортди: Жомий ҳам, Навоий ҳам ўз ижодий фаолиятлари давомида матншунослик масалаларига жиддий эътибор қаратганлар. Матндаги ноаниқликлар туфайли шарҳларда адашишлар пайдо бўлганини тўғри илғаган Жомий дастлаб асл матнни тиклаб, кейин шарҳ ёзишга киришганки, бу Жомийнинг нуктадон матншунос сифатидаги фаолиятидан дарак беради. Жомий ҳам, Навоий ҳам ўз асарларини ўз қўллари билан тартибга солиб, куллиёт ҳолига келтиришлари билан боғлиқ жараён ҳам айнан 1480-йиллардан кейин бошланганига эътибор қаратсак, «Ламаъот»нинг қисмати уларга ибрат бўлган, деган фаразни илгари суришимиз асосли бўлади.

Шарқшунос олим Е.Э.Бертелс «Навоийни тўлиқ англаш учун унинг кутубхонасидан хабардор бўлиш керак», деган эди. Маълум бўлаётирки, Алишер Навоийнинг 1481 йилдан кейин яратилган асарларини ўрганишда, улардаги ирфоний-тасаввуфий маъноларни англашда, аввало, Жомийнинг «Ашиъат ул-Ламаъот» ҳамда Ироқийнинг «Ламаъот» асарларига мурожаат этиш лозим бўлади. Шундагина биз Навоий қўллаган ирфоний ва тасаввуфий истилоҳларни тўғри шарҳлаш имконига эга бўламиз.

Дилнавоз ЮСУПОВА,
филология фанлари номзоди

Умр ибрати

Атоқли адиб Одил Ёқубов замонавий ўзбек насрининг ривожига салмоқли ҳисса қўшган, ўзидан бой адабий мерос қолдирган устозларимиздан. "Тенгдошлар" номли илк қиссаси чоп этилганда ёзувчи йигирма беш ёшда эди. Бунгача у болаликнинг машаққатли даврини бошдан кечирди, иккинчи жаҳон урушида иштирок этди.

Адиб "Муқаддас", "Ларза" қиссаларида, "Эл бошига иш тушса" романида характерлар курашини маҳорат билан акс эттирган, уруш йиллари ва ундан кейинги давр қишлоқ ҳаётини ҳаққоний тасвирлаган. Ўтган асрнинг 60-йиллари ёшлари ҳаётидан ҳикоя қилган "Қанот жуфт бўлади" қиссасида эса ўша давр ёшларининг қувонч ва ташвишлари, ижодий баркамоллик ҳақидаги интилишларига гувоҳ бўламиз.

"Улуғбек хазинаси" романи адибга катта шуҳрат келтирди, замонавий ўзбек адабиёти обрўсига обрў қўшди. Бу роман ҳақида таниқли адабиётшунос Л.Теракопян: "Одил Ёқубов ўзининг тадқиқ усулига содиқ қолиб, тарихий факт ва воқеаларни заргарона эҳтиёткорлик билан ҳис қилган, ўша даврдаги нур ва сояларнинг ўзаро курашини зукколик билан илғаган...", деб ёзади. Тарихий мавзудаги "Кўҳна дунё" романи, шўро замонидаги адолатсизликлар, меҳнаткаш халқ, фидойи зиёлилар бошига тушган ташвишлар — ўзи яшаган даврнинг реал воқеалари ростгўйлик билан акс эттирилган "Диёнат", "Оққушлар, оппоқ қушлар" романлари ва сўнгги "Осий банда" асаридан эълон қилинган боблар Одил Ёқубовнинг ижодига фақат юртимизда эмас, балки ундан ташқарида ҳам катта қизиқиш уйғотди.

"Одил Ёқубовнинг инсоний характери шундай эдики, у бир зум ёзмасдан туролмасди. Умри, ҳаётининг бутун мазмунини ёзувчилигида, халқ учун ҳаққоний асарлар яратишда кўради", деб ёзади адабиётшунос олим И.Ғафуров. Дарҳақиқат, умрини ижодга, ҳаққоний, реал ва халқ севиб ўқийдиган асарлар яратишга бағишлаган атоқли адибнинг ҳаёти, фаолияти бугунги ёш авлод ижодкорлари учун улкан ибрат мактабидир. Ёзувчининг қуйида тақдим этилаётган "Туш" номли адабий этюди унинг ўсмирлик йилларида ижодкор бўлиш ҳавасида, иштиёқида юрган кезларидан ёрқин бир лавҳа.

Туш

Одил ЁҚУБОВ,
Ўзбекистон халқ ёзувчиси

Илк ҳикоялар ёзиб юрган ўсмирлик чоғларим. Қизиқ воқеалар ўйлаб топишга уринаман... «Қуёшнинг олтин нурлари дарахт япроқларини зар билан ўради, тубсиз осмоннинг мовий гумбази митти тилла сирғачаларга тўлди» каби жимжимадор жумлалар тузаман. Бу тасвирлар ўзимга ёқса ҳам, кўнглимнинг бир четида уларнинг аллақандай совуқлигини, ясамалигини, дилимдаги туйғуларимни ифода қилишга ожиз эканини сезиб қийналаман, изтироб чекаман... Бир куни қўлимга «Ҳожимурод» тушди. Қиссанинг муқаддимаси, яъни «қирқ оғайни» ҳақидаги ҳикоя эзмаликдай туюлди. Мен ундан «сакраб» ўтдим, ўтдиму повестнинг илк мисраларини ўқиб, ғалати бўлиб кетдим...

Менга шундай туюлдики, гўё Толстой олис чечен овулини эмас, бизнинг қишлоқни тасвирлаган. Кўз олдимга қишлоқ ўртасидаги мачит, мачитнинг ёнидан сойга буриладиган тор кўча келди. Кўчанинг икки томонидаги пастқам уйларнинг томларида чоллар боғ қуриб ётишади, кечқурунлари қирдан пода қайтади, борлиқни қўй-қўзиларнинг маъраши тўлдиради, мўрилардан тутун кўтарилиб, ҳавода тезак ҳиди бурқсийди. Худди Толстой тасвирлаган манзара!.. Назаримда, Ҳожимурод шу мачит томондан келиб, бизнинг тор кўчага бурилган, бурилгану биринчи пастқам уйнинг томидаги чолни (бу уйнинг томида ёнғоғини қўриб доим баджаҳл бир чол ётарди) уйғотган...

Мени, айниқса, «тезакнинг қўланса ҳиди» деган сўзлар ҳайратга солади. Таниш манзараларни кўз олдимга келтирган, дилимда ажиб ҳислар уйғотган нарса ҳам шу оддий сўзлар, азон айтган сўфининг овози, мўрилардан кўтарилган тутун ва тезакнинг қўланса ҳиди эди...

Бу оддий сўзларнинг аллақандай теран сири бор эди. Бу сир сизни сеҳрлаб қўяр, кўз олдингизга олис ва нотаниш чечен овули эмас, ўз қишлоғингиз, болаликдан таниш манзаралар келишининг бир сабаби ҳам шу сеҳрда эди!

Китобни бир ўтиришда тугатдим. Ҳожимуроднинг ўлимидан кўнглим вайрон, хўрлигим келиб кўз ёшларимни қулт-қулт ютиб, хўроз қичқириқларига, итларнинг вовуллашига қулоқ солиб узоқ ётдим. Сўнг, китобнинг биринчи саҳифасидаги улуғвор чолнинг суратига, пахмоқ қошлар остидаги ўткир кўзларини китобхонга қадаб турган Толстойнинг суратига тикилдим. Бу суратни қайси рассом чизгани ҳозир эсимда йўқ. Шуниси эсимдаки, Толстойнинг узун соқолига, дўнг пешонасига, қудрат ёғилиб турган миқти гавдасига, аллақандай шафқатсиз чеҳрасига тикилиб узоқ ётдим, хаёлимда эса ундан ёрдам тилар, «оқ йўл» беришини илтижо қилардим... Уйқуга кетганимни билмай қолдим. Бир маҳал туш кўрибман. Тушимда... Толстой!

Эгнида ўша узун кўйлак, катта қадоқ қўлларини ингичка қамиш камарига суқиб, уйимизга секин кириб келган эмиш. Мени чақириб нимадир дедими ё дегандай бўлдими, билмадим, ойимларнинг овозидан уйғониб кетдим. Тонг отган, ойим сигир соғаётган эдилар.

Мен Толстойдан, унинг менга айтадиган гапларию, берадиган «оқ йўл»идан айрилганимни сезиб, дод деб юборишимга оз қолди. Худди тушида олтиндан айрилган Афандидай кўзимни қайта юмдим. Йўқ, Толстойни қайтариб бўлмас эди!.. Ойимлардан ранжиб, анча тўлғаниб ётдим, кейин аста-секин ўзимни юпата бошладим. Ахир, Толстойнинг уйимизга кириб келгани, мени чақириб бир нима дегани рост-ку! Шошма. У менга нима деди? Келажакда ёзувчи бўлишимга ишора қилмадими?

Толстойнинг нима деганини эслаш қийин эди, лекин бора-бора у менга яхши гаплар айтгандай туюла бошлади, аста-секин ёзувчиликка «оқ йўл» берганига ҳам ишона бошладим, назаримда, ҳатто бошимни ҳам силагандай бўлди...

Кўнглим сув ичгандай ёришиб, ўрнимдан турдим. Қувончдан ўзимни қаёққа қўйишимни билмас эдим, тушимни бировга тезроқ айтгим, қувончим билан ўртоқлашгим келар эди.

Августнинг ўрталари эди. Мендан бир-икки ёш катта бир адашим билан кун ора ғўза суғорар эдик. Ўша куни бизнинг навбатимиз эди. Рост, Одил менинг «ёзувчилигимни», ёзган шеър ва ҳикояларимни тан олмас, лекин адабиётни яхши кўрар, китобни кўп ўқир, шу сабаб, иккимиз анча яқин эдик.

Мен боғимиздан чиқиб, пахтазорга бурилади ган ёлғизоёқ йўлга қадам қўйганимда, Одил ҳам етиб келди, қўл бериб кўришаркан:

— Ҳа, оғизлар қулоқда-ку? — деб пичинг қилди.

— Менга қара, Одил, бугун ғалати бир туш кўрдим, — дедим. — Кулмасанг айтиб бераман.

— Хўш, хўш?

— Мен бугун тушимда... Толстойни кўрдим!

— Шунақами? — Одил негадир кўзини кўзимдан узиб пахтазорга тикилди. — Хўш, кейин нима бўлди?

— Ҳа, шу... Ва ажойиб одам экан!

— Сенга... ёзувчиликка «оқ йўл» бергандир?

— Айтсам ишонмайсан-да! Лекин... чиндан ҳам... яхши гаплар айтди.

— Катта қўллари билан бошингни ҳам силагандир?

Бошқа пайтда бўлса-ку, мен унинг овозидаги кинояни сезар эдим, албатта, лекин шодлигим ичимга сиғмай турган бир маҳалда буни пайқамадим.

— Ҳа, бошимни секин силади!

— Ҳа-ҳа-ҳа! Толстой бошини силаган эмиш! Ҳа-ҳа-ҳа! Орзуларингдан ўргилиб кетай!

Одилнинг заҳарли қаҳқаҳаси устимга қуйилган бир челак совуқ сувдай таъсир этди. Ўзимни қаёққа яширишни билмай пахтазорга шўнғидим. Одилдан, одамлардан яшириниб кечқурунгача ёлғиз ишладим, айтган гапларимни унутиш учун, уятдан «қочиб қутулиш» учун бутун жон-жаҳдим билан ишладим, тушимни ҳеч қачон, ҳеч кимга айтмасликка қасам ичдим. Ўзим ҳам Толстойнинг буюклигини ўша куни тушундим-ов!.. Толстой шунчалик буюк эдики, уни ҳатто тушимда кўрдим дейиш ҳам нокамтарлик ва мақтанчоқлик бўларди!..

1970 йил.

Сўзлар билан сўзлашув

УЛОҚ ВА УЛОВ

Кейинги пайтда "улов" сўзи йўловчи ёки юк ташувчи транспорт воситалари маъносини ҳам англата бошлади. "Ўзбек тилининг этимологик луғати"да изоҳланишича, аслида "улов" сўзи қадимда "миниб юриладиган ҳайвон", "иш ҳайвони" мазмунини билдирган "улағ", яъни "улоқ" сўзидан келиб чиққан. Маҳмуд Кошғарий почта отларини "улағ" деб изоҳлаган. Иш ҳайвони маъносини англатган "улоқ" сўзининг "эчки" маъносидаги "улоқ"қа айланиши ғалати. "Улов" сўзининг "улоқ" сўзидан келиб чиққани диққатга молик. Қизиғи шундаки, "улоқ" сўзи кейинги даврларга келиб "эчки" ва "кўпкари" маъноларини англата бошлаган.

"ЎДАҒА"НИНГ ЎДАҒАЙЛАГАНИ

"Ўдаға" сўзига халқ оғзаки ижоди намуналарида дуч келамиз. Адабиётшунос Тўра Нафасовнинг таъкидлашича, "ўдаға" сўзи қадимда "бошлиқ", "сардор", "бек" маъноларини англатган ва ҳозир ҳам мамлакатимизнинг жанубий ҳудудларида бу сўз шу маънода ишлатилади. Момолар "бек болам" деган маънода:

Алла, жоним, ўдаға,
Ўзим бўлай садаға —

деб алла айтганлар.

Эҳтимол, "ўдағайламоқ" деган феъл ҳам шу "ўдаға" сўзидан келиб чиққандир. Чунки ўдағайлаш ҳолатида бошлиққа хос жиҳат бор. Қўшимча қилиб айтиш мумкинки, "ўдағайлаш" сўзининг илдизи "дўқлаш", "дўғлаш" сўзига ҳам яқиндай туюлади. "Ўдаға" сўзининг "ўтоға" шакли ҳам бор.

ОРГАНИЗМ ВА АРҒАНУН

Мусиқа асбоби *орган*нинг шарқона номи "арғанун" бўлган. Бир қарашда "орган" билан "арғанун" бир-биридан узоқдай туюлади. Орган XIV асрдан Ғарбий Европада авval черков, кейинчалик дунёвий чолғу асбоби сифатида кенг тарқалган. Қизиғи шундаки, *орган*нинг "арғанун" шакли қадимги тилимизда бўлган. Алишер Навоийнинг "Лисон ут-тайр" асарида шундай сатрлар бор:

Савти ноқиси навои *арғанун*,
Шайх дини мотамиға тортиб ун.

"Орган" сўзининг туб илдизи юнон тилида "қурол", "асбоб" деган мазмунни билдирган. "Организм" сўзи ҳам шу сўздан келиб чиққан, яъни "организм" сўзининг туб илдизи ҳам "қурол" деган маънони англатган.

Қаранг-а, биргина "арғанун" деган сўз қанча замонлардан ўтиб келаётир.

"ЧИГАЛ"НИНГ ЧИГИЛИ

Қадимда тугун боғланса, ип боғланса ҳам "чигилди" дейилган. Демак, "ишлар чигаллашди" деган ибора "ишнинг ечилиши керак бўлган тугуни кўпайди", деган маънони билдиради. "У оёғининг чигилини ёзди", деган гапда ҳам бир жойда ўтираверіб томирларнинг тугун бўлиб қолишига ишора бор.

САҲРОДАГИ "ЁББОЙИ"

Одам ўз қўлига кирмаган, ўз тасарруфида бўлмаган, ўзи эгалламаган нарсаларни ўзига бегона, ёт, ёв, ёввойи деб билган. Дейлик, пиёзпояда кўкарган табиий ўтни "бегона ўт" деймиз. Балки у ерда кўкарган пиёз бегонадир. Эзоп айтганидай, деҳқон ерга қадаган уруғ ер учун ўгай фарзанд, табиий кўкарган ўт эса асл фарзанддир, эҳтимол.

Хўш, умумий маъноси "қўлга ўргатилмаган", "инсон қўли билан бунёд этилмаган" деб изоҳланган "ёввойи" сўзининг асл мазмуни нима?

Ўзбек тилининг этимологик луғатида изоҳланишича, "бу сифат қадимги туркий тилдаги "саҳро" маъносини англатган "йаба" отидан –йы қўшимчасининг қўшилиши билан ясалган бўлиб, асли "ўз-ўзича яшайдиган, ўз-ўзича ўсадиган" деган маънони англатган".

Шундан хулоса қилиб айтиш мумкинки, "ёввойи"нинг туб маъноси "саҳройи" бўлади.

Қўшимча сифатида: "йаба" сўзи "саҳро" маъносини англатса, "Ёзёвон"даги "ёбон" ҳам "саҳро" мазмунидадир, эҳтимол.

"КЕСАК" СЎЗИ ҲАҚИДА

"Кесак" сўзи ўз илдизи ҳақида ўзи гапириб турибди. У "кес" сўзидан ҳосил бўлган ва қадимги даврларда "кесак" "кес" деб ишлатилган, унга -ак қўшимчаси кейин қўшилган. Ҳозир тилимиздаги кесак отиш маъносидаги "кесаклади" феъли ҳам "кеслади" шаклида бўлган. Умуман, "кесак" қуритилган лойнинг бўлаги, кесилган қисми мазмунини билдиради. Кошғарий изоҳига кўра, қадимда ҳар бир нарсанинг бўлаги, парчасига ҳам "кесак" дейилган. "Кесак ненг" — нарсанинг бўлаги деб изоҳлаган. Демак, мато ё ширинлик бўлагини ҳам "кесак" дейишган. Ҳозирги тилимизда бу сўзнинг фақат қуриган лой бўлаги — кесак мазмунидаги маъноси сақланиб қолган.

"ҚУШУЙҚУ" ВА "ҚИШУЙҚУ"

Мен бу сўзларга Тўра Нафасовнинг "Қашқадарё халқ сўзлари" китобида дуч келдим. Жуда ғаройиб сўзлар! Уларда поэзия бор. Тилимизда шаклан бир-бирига ниҳоятда яқин бу сўзлар мазмун жиҳатдан бир-бирига зид маъноларда келади. Одатда, ниҳоятда тез ва кам ухлайдиган, салгина шовурга уйғониб кетадиган одамларга нисбатан "қушуйқу" сўзи қўлланилади. Илон, айиқ каби ҳайвонларнинг қиш фаслида бекиниб узоқ уйқуга кетиши "қишуйқу" сўзи билан ифодаланади.

Ғаройиб-а, бу икки сўз бир-бирига қарама-қарши икки қутбда турибдию, бироқ нақадар уйқаш. Бор-йўғи битта товушда фарқ қилади. Ҳатто шу товушлар ҳам — "у" ва "и" — бир-бирига жуда ҳамоҳанг.

Эшқобил ШУКУР

Истеъдодли пианиночи, Ўзбекистон давлат консерваторияси профессори Сайёра Гафурова учун бу йил ҳар жиҳатдан омадли келди, десак муболаға бўлмайди. Айниқса, мустақиллигимизнинг 25 йиллиги арафасида “Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист” унвонига сазовор бўлгани ҳаётидаги унутилмас воқеага айланди.

МУСИҚА — ҲАЁТИМ МАЗМУНИ

Болалик

Эсимни танибманки, уйимизда доимо мусиқа садолари янграб турган. Бир томондан, севимли бувижоним, Ўзбекистон халқ артисти, бетакрор овоз соҳибаси Ҳалима Носированинг овоз машқлари, куйлаган қўшиқлари ҳамон қулоғимда жаранглайди. Иккинчи томондан, онажоним, консерваториянинг ҳурматли устозларидан, профессор Офелия Юсупованинг пианино чолғусидаги мунтазам машқлари, ўқувчилар билан турли асарлар устида ишлашини бола бўлсам-да, зерикмай соатлаб кузатардим. Уларнинг машқларидан тараладаётган ажиб оҳанглар мени сеҳрлаб қўярди. Бундай шароитда мусиқага муҳаббат қўймаслик мумкин эмасди. Табиийки, ўшандаёқ бўлажак касбим аниқ ва равшан бўлиб қолганди.

Илк устозларим

Одатда ота-оналар фарзандларнинг касб танлашида муҳим рол ўйнайди. Буни ўз ҳаётим мисолида ҳам кўраман. Ота-онам В.Успенский номидаги республика академик лицейининг “Фортепиано” бўлимига муваффақиятли қабул қилинишимга сабабчи бўлишган. Сўнгра консерваторияда Анатолий Геккелман, Галина Калмыкова ва Офелия Юсупова синфларида маҳоратимни оширдим. Захматкаш устозларим менда мусиқага нисбатан муҳаббат, меҳр ва ҳурмат туйғуларини шакллантиришган. Энг муҳими, бу касб ўта машаққатли эканини, доимий равишда меҳнат қилиш муҳимлигини уқтиришган. Мусиқачи тинимсиз ишлаши, кўп мутолаа қилиши, мумтоз мусиқа тинглаши, пианинода мунтазам равишда шуғулланиши кераклигини таъкидлашган. Айнан устозларим саъйи ҳаракати билан секинаста кичик марраларни забт эта бошладим. Ижрочиликдаги илк ютуққа 15 ёшимда эришдим. Бугунги кунгача ҳам ўз нуфузини йўқотмаган ўрта махсус таълим муассасалари ўртасида ўтказиладиган

Кўнгилдаги гаплар

танлов мен учун катта имтиҳон бўлди. Фикримча, кўрик-танлов ва фестиваллар мусиқачини ҳам жисмонан, ҳам руҳан чиниқтиради. Шу сабабли барча ўқувчиларимни, қобилиятидан қатъи назар, кўрик-танлов, мусиқа фестивалларида ва кечаларида иштирок этишга ундайман.

Устозлик

Консерваторияни битирганимдан сўнг ижрочилик билан бир вақтда, шу даргоҳда ўқитувчилик фаолиятини ҳам бошладим. Ёшлигимдан ижрочиликка иштиёқим баланд эди. Ҳозир эса икки фаолиятсиз касбимни тасаввур қилолмайман. Чунки ўқитувчилик ҳам мусиқачининг шаклланишида катта рол ўйнайди. Биз нафақат ўқувчиларга, балки улар ҳам бизга ўргатишади. Дарсга тайёрланиш, маълум ахборотни излаш жараёнида айрим ҳолларда ўзим учун янги нарсаларни билганимни англайман. Ижрочи бутун мусиқий репертуарни эгаллай олмайди. Ўқитувчилик фаолиятида эса ўқувчилар билан янги мусиқий асарларни ўрганишга шароит бўлади.

Мумтоз мусиқа

Назаримда, бугунги кунда нафақат юртимизда, балки дунё миқёсида мумтоз мусиқага қизиқиш бироз пасайгандек. Концерт ташкилотчилари ва ижрочилар тингловчи дидидан келиб чиқиб, кўп ҳолларда енгил, оммабоп жанрдаги кичик асарларни ижро этишмоқда. Бу бир томондан ёшлар орасида ушбу санъатга қизиқиш уйғотади, бошқа томондан эса ҳақиқий мумтоз мусиқанинг қадри тушишига олиб келиши мумкин. Бироқ айрим концертларда шунинг гувоҳи бўлганманки, агар созанда катта маҳорат ва меҳр билан ижро этса, ҳатто мураккаб асар ҳам санъат соҳасидан йироқ тингловчининг қалбини забт этади.

Ҳозир консерваториямизда таҳсил олаётган талабалар меҳнатсевар ва қобилиятли. Улар келажакда юртимизда шаклланган ижрочилик мактабининг муносиб давомчилари бўлишига ишонаман.

Концертлар ва режалар...

Кўпроқ Бах, Гайдн, Моцарт ва Бетховен асарларини севиб ижро этаман. Шунингдек, романтик композиторлардан Шопен ва Чайковскийнинг ижодини ҳурмат қиламан. Ўзбек композиторларидан Рустам Абдуллаев ижоди, айниқса, фортепиано асарлари руҳиятимга жуда яқин. Концертларимизни ташкиллаштириш жараёнида ҳамиша маълум ғояни илгари суришга ҳаракат қиламан. Масалан, Иоган Сибастьян Бахнинг барча 6 та концерти Ўзбекистонда илк маротаба ижро қилинди. Бу асарлар аслида клавир чолғуси учун ёзилган. Юртимизда бу каби тажриба илк маротаба қўлланди. Бундан ташқари, ўқувчилар билан ушбу концертларни бир, икки ва тўрт роял учун мўлжалланган туркуми ҳам ижро қилинди. Охирги йирик концертларимиздан бири, Бетховеннинг 5 та фортепиано концерти ҳам мухлисларни бефарқ қолдирмагани аниқ. Ҳар бир концерт аввалида бошловчи асар ҳақида маълумот бериб, тингловчиларнинг мусиқани яхши идрок этишига кўмаклашди. Яқинда халқаро танлов лауреатлари — талабаларим Санобар Абдуғаффорова, Дилёра Исломова ва Динора Илҳомжонова ижросида Ференц Листнинг фортепиано ва оркестр учун концертларини “Туркистон” камер оркестри билан ҳамкорликда ижро этдик. Бу каби дастурларни давом эттириб, мумтоз мусиқа асарлари ёшларимиз қалбидан жой олишига эришишни ният қилганмиз.

Янги тонг остонасида

Шу кунларда барча юртдошларимизнинг қалби умид ва ҳаяжонга тўлган. Худдди янги тонг остонасида тургандекмиз... Мамлакатимиз сиёсий ҳаётида муҳим воқеа — Ўзбекистон Республикаси Президентлигига сайлов бўлиб ўтди. Халқимиз ўзи ишонган энг муносиб номзодга овоз берди. Дунёнинг кўплаб давлатларидан ташриф буюрган кузатувчилар, халқаро ташкилотлар вакиллари ҳам буни ишонч билан эътироф этди. Тенг рақобат, холислик ва очиқлик руҳида кечган ушбу сайлов жараёни ўзбек халқининг хоҳиш ва иродасини ифода этиш билан бирга, истиқлол йилларида мамлакатимизда мустаҳкам демократик тизим қарор топганини ҳам исботлади.

Сайлов жараёни ижод аҳли учун ҳам муҳим воқеага айланди. Зотан, санъат ривожи ҳамиша жамият тараққиёти билан боғлиқ бўлган. Келажаги порлоқ, тинч ва фаровон юртда бадиий ижоднинг қадри юксак бўлиши табиий. Истиқлол йилларида мамлакатимизда кўплаб замонавий мусиқа ва санъат мактаблари бунёд этилгани ҳам бунга ёрқин далил. Уларда камол топаётган иқтидорли ёшлар келажаги юртимиз истиқболи билан уйғун. Шу боис мамлакатимиз равнақи йўлидаги мақсад ва ғоялар ижод аҳли зиммасига катта масъулият юклаши, юртимиз саодати учун бир ёқадан бош чиқариб ижод қилишга ундаши лозим.

Дилноза АСАНОВА
ёзиб олди.

10 декабр — Ўзбекистон Республикаси Давлат мадҳияси қабул қилинган кун

“УЛУҒ ХАЛҚ ҚУДРАТИ...”

Ҳар бир давлатни дунёга танитадиган ўзига хос белгилари мавжуд. Бу белгилар қонун тилида давлат рамзлари, яъни тимсоллар деб аталади. Қадим-қадимдан давлатлар ўз чегара ҳудуди, номи, қўшини, тили, пул бирлигига эга бўлиши билан биргаликда ушбу тимсоллар орқали бошқа мамлакатлардан ажралиб турган ва ўз мавқеи ҳамда куч-қудратини намоён қилиб келганлар. Туғ тикиб эгалик ҳиссини туйишган, туғроларининг шакли миллий пулларида акс этган, салтанатни бошқаришда, мулк-хазиналари тасарруфида ўзларининг хос тимсолларидан фойдаланишган. Шундай тимсолларидан бири гимн, яъни мадҳия ҳисобланган.

Гимн юнон тилида (humnos) — тантанавор қўшиқ дегани экан. Халқнинг руҳиятини кўтаришга хизмат қилувчи бундай қўшиқлар қадимда халқ қаҳрамонлари, маъбудлар шаънига ҳамду санолар тарзида вужудга келган ва кейинчалик айрим шахслар, давлатлар, воқеа-ҳодисаларга ҳам бағишланиб пайдо бўла бошлаган. Гимнларнинг тарихи, шакли-шамойили ҳамда минтақаларга ёйилиш мавқеи хусусида алоҳида гимнология (*гимншунослик*) деган фан шуғулланади. Гимнларни мазмун ва моҳиятига қараб диний, адабий, миллий ҳамда давлат мадҳияларига бўлиб ўрганиш мумкин. Улар қадим ҳинд фолклорида куйланган, кейинчалик будда мақтовлари, яҳудийларнинг пайғамбарлар шаънига ҳамдлари, XIII аср бошларига келиб эса араб ва форс халқлари адабиётида қасидалар кўринишида тарқалган. Шарқда Жалолиддин Румий, Ҳофиз, Саъдий Шерозий, Гарбда Ҳомер каби шоирлар ҳам адабий-диний мавзуда катта қўшиқлар — илк мадҳия битган шоирлар саналади.

Дунёда энг узун мадҳияни 1823 йили грек шоири Дионис Соломос ёзган. Аммо 632 сатр (*158 банд*)дан иборат бўлган ушбу гимн ҳар доим ҳам тўлиқ ижро этилавермайди. Асосан Грециянинг Давлат мадҳияси сифатида биринчи икки бандидан фойдаланиб келинади, холос. Мазкур мадҳиянинг тўлиқ ижросини фақат халқаро Олимпиада ўйинлари очилиши ва ёпилиши жараёнларидагина тинглаш мумкин.

Энг қисқа гимн эса Япониянинг миллий гимнидир. “Гуллаб-яшнанг минг йиллар бахтли!” — деган бир сатрдан иборат бу шеър японлар томонидан қўшиқ қилиб, жўр овозда, юқори пардаларда куйлаб келинади. Французларнинг “Марсельеза”си, русларнинг “Интернационал”и машҳур гимнлар қаторидан жой эгаллаган.

Мустақиллик миллатимизга ҳар томонлама озодлик берди, руҳиятига ҳурлик, тилига эрк — қўшиқ берди. Ўз давлат рамзларимизга, хусусан, миллий мадҳиямизга эга бўлдик. Олий Мажлис сессиясида адолатли танлов асосида синчиклаб ўрганилиб, сўнг бир овоздан маъқулланиб, тасдиқланган мазкур гимн Ўзбекистон Республикасининг Биринчи Президенти Ислом Каримов томонидан имзоланган “Ўзбекистон Республикасининг Давлат мадҳияси тўғрисида”ги Қонун билан 1992 йил 10 декабр куни тантанали равишда қабул қилинди. Қонунда Давлат мадҳияси Ўзбекистон Республикаси Давлат суверенитети рамзи эканлиги, унга эҳтиром билан қараш мамлакатимиздаги ҳар бир фуқаронинг ватанпарварлик бурчи эканлиги қайд этиб қўйилди.

Қонунга кўра, Ўзбекистон Республикасининг Давлат мадҳияси Ўзбекистон Республикаси Президенти лавозимига киришиш чоғида — У қасамёд қабул қилганидан сўнг; Олий Мажлис Қонунчилик палатаси сессияларининг ва Олий Мажлис Сенати, ялпи мажлисларининг очилиши ҳамда ёпилиши чоғида; умуммиллий байрамларга бағишланган тантанали йиғилишлар ва мажлисларнинг очилиши чоғида; давлат телевидение ва радиоэшиттириш компаниялари томонидан ҳар куни — кўрсатув ва эшиттиришлар бошланишидан аввал ва тугаганидан сўнг, кўрсатув ва эшиттиришлар кечаю кундуз олиб борилганида эса соат 6:00да ва соат 24:00да, Янги йил кечаси — соат 24:00да янграши белгиланган.

Шунингдек, республика ҳаётидаги муҳим тарихий воқеаларни нишонлаш юзасидан, атоқли сиёсий, давлат, ҳарбий арбоблар, халқ қаҳрамонлари, фан, адабиёт ва санъат арбоблари шарафига ўрнатилган ҳайкаллар, монументлар, ёдгорликлар ва бошқа иншоотларнинг очилиши чоғида; ўтказиладиган маросимлар ва бошқа тантанали тадбирлар вақтида Ўзбекистон Республикасининг Давлат байроғини кўтариш пайтида; расмий сафар билан Ўзбекистон Республикасига ташриф буюрган хорижий давлатлар давлат ва ҳукумат бошлиқларини кутиб олиш ва кузатиш чоғида — тегишли хорижий давлатнинг давлат мадҳияси ижро қилиб бўлинганидан кейин ижро қилиниши қайд этилган.

Бундан ташқари, ҳарбий маросимларни ўтказиш вақтида — Ўзбекистон Республикаси Қуролли Кучларининг умумҳарбий уставларига мувофиқ; умумий ўрта, ўрта махсус, касб-ҳунар ва олий таълим муассасаларида — янги ўқув йили бошланиши ва ўқув йили тугаши маросимлари чоғида; спорт майдонларида — Ўзбекистон Республикаси чемпионатларини, миллий терма командалар иштирокида халқаро спорт мусобақаларини ўтказиш вақтида ҳамда халқаро спорт мусобақаларининг Ўзбекистон Республикаси спорт терма жамоаларининг вакиллари бўлган ғолибларини мукофотлаш маросимларини ўтказиш вақтида ҳам, албатта, ижро этилади.

Ўзбекистон Республикасининг Давлат мадҳияси вокал ҳамда вокал-чолғу асбоблари билан ижро этилган тақдирда тўлиқ ижро қилинади. Чолғу асбобларининг ўзида ижро қилинганда эса мадҳия қисман ижро этилишига йўл қўйилади — ашуланинг бошланиши ва нақорати бир мартадан айтилади.

Давлат мадҳияси кўпчилик ҳузурида ижро этилганда, ҳозир бўлган кишилар уни тик турган ҳолатда, ўнг қўл кафтини кўкракнинг чап томонига, ҳарбий ёки давлатнинг бошқа хизматидаги махсус кийимдаги шахслар эса қўлини бош кийимига қўйиб тинглайдилар.

Агар Ўзбекистон Республикаси Давлат мадҳиясининг ижро этилиши Ўзбекистон Республикаси Давлат байроғининг кўтарилиши билан биргаликда амалга оширилса, ҳозир бўлган кишилар унга юзи билан бурилиб туришлари лозим.

Хорижий давлатлар ҳудудида Ўзбекистон Республикасининг муассасалари ва ташкилотлари ўтказадиган тадбирлар вақтида Ўзбекистон Республикасининг Давлат мадҳияси ўша мамлакат тажрибаси ва маҳаллий урф-одатларини инобатга олган ҳолда ижро этилиши ҳам кўрсатиб ўтилган.

Ўзбекистон Республикасининг фуқаролари, шунингдек, Ўзбекистонда турган бошқа шахслар Давлат мадҳиясини ҳурмат қилишлари шарт. Акс ҳолда, яъни Давлат мадҳияси тўғрисидаги қонун ҳужжатларини бузганликда айбдор шахслар белгиланган тартибда жавобгар бўлиши мумкин.

Ўзбекистон Давлат мадҳияси матнини элимизнинг севимли фарзанди, Ўзбекистон Қаҳрамони, Халқ шоири Абдулла Орипов ёзган. “Буюк хизматлари учун” ордени соҳиби, Ўзбекистон халқ артисти Мутал (Мутаваккил) Бурхонов шеърга мусиқа басталаган. Ҳар иккала улуғ ижодкоримизни Оллоҳ ўз раҳматига олган бўлсин. Илоҳим, она диёримиз ободлиги, озодлиги боқий бўлиб, авлодларимиз жаҳон минбарларида ҳамиша ўз мадҳиямизни баралла куйласин, “Серқуёш ҳур ўлка”мизга сира кўз тегмасин.

Ҳол Муҳаммад ҲАСАН

ЭЗГУЛИККА ЙЎҒРИЛГАН ДИЛЛАР

Истиқлол фарзандлари

Завқу шавққа тўлиб мусиқа тинглаётган ёхуд қўлидаги соз оҳангига ўзгаларни ром айлаётган туғма истеъдодларнинг хатти-ҳаракатини ҳеч кузатганмисиз? Ёки қалбга ором бахш этувчи куйни тинглаганингизда хаёлингизда мовий осмон мусаффолиги, қулоч ёзган оққушларнинг парвози, рангбаранг гулларнинг муаттар ифори, зилол сувнинг ҳаётбахшлиги бир бор бўлса-да, жонланганми? Ҳа, мусиқа шундай мўъжизавий қудратга эгаки, уни эшитиб, маънавий оламни бойитиш учун таржимон шарт эмас.

Андижон шаҳридаги 3-болалар мусиқа ва санъат мактабида бўлганимизда, бу ерда таҳсил олаётган ўғил-қизларнинг юз-кўзида мана шундай бахтиёрликни англадик. Миллий ва замонавийлик уйғунлигида бунёд этилган муассасанинг ўзига хос салобатию кўркамлигидан ҳар қандай одамнинг дили яйрайди.

— Мактабимизнинг аввалги биноси ўтган асрнинг саксонинчи йилларда қурилган бўлиб, бир қаватли, кўримсиз, тўрт-бештагина хонадан иборат эди, — дейди директор Муножатхон Исоқова. — Чолғу асбоблари ва ўқитувчилар бармоқ билан санарли, ўқувчилар сони ҳам озчилик эди. Мактабда болаларга мусиқадан сабоқ бериш учун умуман шароит бўлмаган. Ўша даврларда болаларнинг замонавий кошоналарда санъат сирларини ўрганиши, катта саҳналарда қўшиқ куйлаши фақатгина орзу эди. Бугун эса мустақиллик туфайли орзуларимиз рўёбга чиқаётгани, юзлаб ўзбек йигит-қизлари жаҳон саҳналарида чет элликларни лол айлаб, ўз санъатларини намойиш этаётгани ҳар бир юртдошимиз қалбини чексиз фахр-ифтихорга тўлдираётгани сир эмас.

Дарҳақиқат, мамлакатимизда барча соҳалар қатори миллий санъатимиз ривожига ҳам катта эътибор қаратилаётир. Истиқлол йилларида қад ростлаётган юзлаб мусиқа ва санъат мактаблари эртамиз эгалари бўлган ёшларнинг ҳар томонлама баркамол вояга етишида замин бўлмоқда.

2010 йили мукаммал жиҳозланган уч қаватли мактабда уч юз элликка яқин ўғил-қиз элликдан зиёд устозлардан ўзбек халқ чолғулари, фортепиано, анъанавий созандалик ва хонандалик, эстрада хонандалиги, рақс санъати, амалий санъат, тасвирий санъат каби 10 та йўналиш бўйича сабоқ олмоқда.

— Бола мисоли навниҳол. Унга меҳр бериб, асраб-авайлаб ўстирсак, бир куни, албатта, куртак ёзиб, мева беради, — дея сўзида давом этади Муножатхон опа. — Икки юз томошабинни бағрига олувчи концерт залимиз ҳам болалар ихтиёрида. Ҳар бир йўналиш бўйича махсус чолғу асбобларимиз етарли. Даргоҳимизда тажрибали устозлар жамоаси шаклланган. Истеъдодли ўқувчилардан жамланган “Наво” ўзбек халқ чолғулари оркестри ҳамда “Лола” ва “Ширин гулғунча” рақс ансамбларимиз бор. Улар репертуарларини тез-тез янгилаб, ота-оналар, мактаб ҳудудидаги маҳалла аҳли учун ҳисобот концерт дастурларини намойиш этишади. Бу улар учун кейинчалик катта-катта саҳналардаги чиқишлари олдидан имтиҳон вазифасини ўтаяпти.

Ушбу масканда таҳсил олаётган санъатсевар ёшлар турли халқаро ва республика кўрик-танлов ҳамда фестивалларда фаол қатнашиб, фахрли ўринларни қўлга киритаётганини алоҳида қайд этиш жоиз. Хусусан, Асадбек Жўраев ва Камол Исмоилов 2013 йили Қарши шаҳрида ўтказилган “Академик ва эстрада ижрочилиги” кўрик-танловининг республика босқичида 1- ва 3-даражали диплом билан тақдирланди. 2014 йили пойтахтимизда бўлиб ўтган “Камалак юлдузлари” болалар ижодиёти фестивалида Бекзодбек Комилов ва Мубинахон Эгамбердиева ғолибликни қўлга киритишди. “Кексаларни эъзозлаш йили”да “Наво” жамоаси “Наврўз садолари” I халқаро кўп овозли миллий чолғу ва оркестрлар танловида 2-ўринга сазовор бўлди. Латвиянинг Рига шаҳрида ўтказилган “Dance olimpiad riga — 2015” халқаро рақс танловида “Ширин гулғунчалар” рақс ансамбли ғолибликни қўлга киритди. Италияда бўлиб ўтган “Hello Italia” халқаро фестивалида вокал ва рақс йўналиши ўқувчилари Моҳизар Абдуллаева ҳамда Қизлархон Абдураҳмонова 1- ва 2-ўрин соҳибаси бўлишди. Шу йилнинг июн ойида Испаниянинг Фиесталония шаҳрида ўтказилган халқаро фестивалда ҳам бу иккала қиз биринчи ўринга сазовор бўлди.

— Беш йилдан буён шу мактабда дутор чалиш сирларини ўрганиб келяпман, — дейди Маликахон Рустамжонова. — Айни пайтда устозим Дилором Мадраҳимовадан сабоқ оляпман. Бўш вақтларимда бадиий китоб мутолаа қилиш севимли машғулотим. 2014 йили Тошкент шаҳрида ўтган М.Қориёқубов номидаги республика кўрик-танловида 3-ўринни эгалладим. Келажакда шундай танловларда бундан-да муваффақиятли қатнашишга ҳаракат қиламан.

Қалби эзгу умидларга тўлиқ бундай ёшларнинг орзу-интилишлари рўёбга чиқмоғи шак-шубҳасиз.

Миролим ИСАЖОНОВ

АНОР ВА ГЎЗАЛЛИК

Кўргазма заллари да

Анор меваси Шарқ халқларида ҳосилдорлик, аҳиллик ва оила рамзи сифатида азалдан қадрланиб келинади. Ушбу қадимий тимсол бугунги кун ижодкорларига ҳам илҳом бериб, улар яратаётган асарларда янгидан сайқал топаётир. Пойтахтимиздаги Маданият ва санъат кўргазмасида очилган “Сочим узра анор гуллари” бадиий кўргазмаси томошабинларни бу йўналишдаги янги изланишлар билан таништиради.

Мамлакатимиз бош қомуси — Конституциямиз қабул қилинганининг 24 йиллигига бағишланган ушбу кўргазмада анор рамзига бағишланган рангтасвир, кулолчилик, заргарлик, ёғоч ўймакорлиги буюмлари, каштачилик ҳамда миллий либос ва матолар намойиш қилинган. Айниқса, экспозиция марказидан ўрин олган Наташа Глубокининг “Анорли туш” инсталляцияси кўргазма мазмунини очиб берувчи ўзига хос муқаддимага айланган.

Кўргазма билан танишишда давом этаркансиз, моҳир усталар ишлаган ёғоч лаганлар ҳам эътиборингизни тортади. Рангтасвир асарлари ҳам қизиқарли, бирбирига ўхшамас талқинларга бой. Истеъдодли рассом Нафиса Гилмановнинг “Пинҳона севги” асарида боғ ичида қўлида анор тутган йигит ва қиз акс этган. Рассом уларнинг муҳаббати пинҳон эканини анор доналарига қиёслаб, нозик романтик манзарани очиб беради. Бошқа бир ижод намунасида эса, анорнинг ички қисмида рақсга тушаётган қизлар тасвирланиб, шоира Увайсийнинг машҳур мисраларини ёдимизга солади.

Кўргазмада ёш ижодкорларга кенг ўрин берилганини ҳам таъкидлаш лозим. Улар ўз асарларида миллий қадриятларимизни замонавий тасвирий санъат анъаналари билан уйғунлаштиришга ҳаракат қилишган. Бу ижодий тажрибалар ёшлар дунёқарашини кенгайтириб, миллий маданиятимизни янада теран англашга ёрдам бериши аниқ.

Меҳрибон ЭШҚУВВАТОВА

Анвар ОБИДЖОН,
Ўзбекистон халқ шоири

НАВОИЙ ШЕЪР БИТГАН ТИЛДА СЎЙЛАСАНГ...

ҚЎРИҚЧИ

Ҳўв йигитга анов қиз
Суюмлидан суюмли.
Унинг ширмой жамоли
Дунёда энг тўйимли.

Қизга яқин қўнса қуш,
Қизғануви қўзийди.
Бир кунгина кўрмаса,
Бирдан озиб-тўзийди.

Ёрин гулга менгзатиб,
Кўриқлайди аридан.
Буриб ҳатто шамолни,
Ўтказсам дер наридан.

Алп йигитга термулиб,
Таскин инар танимга.
Шу малак бор Юртни у
Бериб қўймас ғанимга!

ЭРКИН ВОҲИДОВНИ ХОТИРЛАБ

Танамиз — тупроқдан,
Самовийдир жон,
Гар ўлсак, Ер ва Кўк келишиб олар.
Фанода сайлимиз якун топган он,
Иккови ўз мулкин бўлишиб олар.

Тириклар бош эгиб соқов гўр узра
Тураркан,
Нигоҳин тупроққа сайиб;
Зиёфат сочган пайт Илоҳий Сура,
Марҳум руҳи Кўкдан боқар жилмайиб.

ЁШ ШОИРГА

Минай қари тулпорни,
Сен тўриқни эгарла.
Галага кир гувраниб,
Олдроқдан жой эгалла.

Бунда энг зўр тақдирлов —
Халойиқнинг ҳайрати.
Чалғитмаса бас ақлинг
Совринларнинг ҳайбати.

Бу майдонга неча бор
Ҳансираб от солганман.
Ҳар гал қўлни “солим”га
Еткизолмай қолганман.

Биламан, сен асовсан,
Биламан, сен — шерпанжа.
Чиран, юлқвол улоқни,
Учқурлан чанг ютганча.

Менми? Э, мен шунчаки —
Тушгим келмас тулпордан.
Кўриб довруғ солганинг,
Чиқсам бас би-и-р ҳумордан...

МЎЪТАБАР ЎЙЛАР

Навоий шеър биттан тилда сўйласанг,
Қодирий жон тиккан ўйни ўйласанг,
Ражабийга ҳамроз қўшиқ куйласанг,
Чархда ўз Уйи бор элат бўласан.

Қавмингдан нарида — ўгайқон дунё,
Қувончинг омонат, бойлигинг рўё,
Ҳаётинг сўнгтида бахт боқиб қиё —
Ўз Уйингда ўлсанг, яйраб ўласан.

УЧҚАНОҚЛАР

Шумшайганим маҳали,
Кулар йиртиқ ёқали
Ёшликдаги кўйлагим.
* * *
Келди ненидир излаб,
Юрди бежо “вис-вис”лаб,
Ненидир топди... Кетди...
* * *
Эс жойида бўлса бас,
Бахт топиш-чун шарт эмас
Баъзан кўз, тил ва қулоқ.
* * *
Тоғлар ҳуркар пулингдан,
Девлар титрар тилингдан,
Каминг — ота дуоси.
* * *

Кўнгил минтақаси

Давом этар бу қанча?
Умрим ўтар кезганча
Болаларни ахтариб...

ФУТБОЛЧА МАНТИҚ

Гар жамоа донгдордир жа,
Тажрибага гарчи бой;
Дарвозабон сотқин чиқса,
Ўнта зўрнинг ҳоли вой...

Дарвозада турган — мен!

ИГНАБАРГ ШЕЪРЛАР

Биламан, сен мақтайсан қарзга.
* * *
Шафтолини ўпди чирик нок.
* * *
Тортиқ қилдим қизга бир қоп лоф!
* * *
Қуёшман деб қувнар ярғоқ бош.
* * *
Ичдим. Газак қилдим соғлиқни.
* * *
Қувлаб юрар изимдан бир мушт.
* * *
Қабрим — менинг охирги шеърим...

Гул кўп, чаман кўп

Рабиндранат Тагор ижоди Ҳиндистон адабиётида бутун бир даврни ташкил этади. Адиб ўзидан жуда бой адабий мерос — кўплаб шеърий тўпламлар, романлар, қиссалар, ҳикоялар, пиесалар, ранг-баранг публицистик асарлар, адабиётшунослик, тилшунослик, фалсафа, дин, педагогикага доир китоблар қолдирди. Тагор ижоди бутун дунёда кенг шуҳрат топди. Унинг «Халқ қалби» шеъри Ҳиндистон Республикасининг, «Менинг олтин Банголиям» қўшиғи Бангладеш Халқ Республикасининг давлат мадҳияси бўлиб қолди. Тагор асарлари мамлакатимизда XX аср бошларидан таржима қилиниб келинмоқда. Буюк ҳинд адибининг ижоди билан ўзбек халқи ҳам асримиз аввалларидан яхши таниш. Она тилимизда Тагорнинг саккиз жилддан иборат асарлари нашр этилган.

Китобхонлик

Рабиндранат ТАГОР

КУТУБХОНАЧИ — ЭНГ ЯХШИ МЕЗБОН

Тилнинг сўз бойлиги икки хазинада: луғатларда ва адабиётда қамралган. Маълум бўлган барча сўзларни луғатларда бирлаштириш фойдалидир. Албатта, уларнинг нисбатан оз қисмигина ҳақиқатда фойдаланишга яроқлидир. Бадиий асарларда жамланган сўз бойлиги — доимий ишлатиладиган жонли сўзлар хийла оз; аммо тан олиш керакки, шу маънода адабиётнинг нисбий қиммати луғатларникидан юқоридир.

Кутубхоналар хусусида ҳам шундай дейиш мумкин. Кутубхона китоб фондининг кенг тўплаш мақсадларига хизмат қиладиган қисми, албатта, муайян қимматдан маҳрум эмас. Бироқ кутубхонанинг аҳамияти унинг доимий ва ҳар томонлама фойдаланишга мўлжалланган қисмининг аҳамиятига кўра белгиланади.

Одатда, ўртамиёна кутубхоначи китобларнинг кўпроқ қисмидан мумкин қадар кенгроқ фойдаланиш йўллари тўғрисида камдан-кам ўйлайди ва қайғуради. Чунки жамоатчилик фикрига китобларнинг мўл-кўллигини дастак қилиб таъсир этиш анча осонроқдир.

Кутубхонадан ҳар тарафлама фойдаланишни йўлга қўйиш учун унинг фонди системали равишда аниқланиб бориши зарур. Акс ҳолда оддий китобхон ўзига керакли китобни қийинчилик билан топади — кутубхона ғоят ободу, бироқ алоқа воситалари билан етарли таъминланмаган шаҳарнинг аҳволига тушиб қолади. Аниқ мақсад билан кутубхонага келган китобхон пухта қидиришлар натижасидагина тўғри йўлни топиши мумкин, холос. Аммо кутубхонанинг бу борада ўз зиммасидан масъулиятни соқит этишга ҳаққи йўқ. Негаки, кутубхона китобларга эга экан, у ана шу китобларни, агар улар ўқишга арзиса китобхонлар ўқиши учун барча чора-тадбирларни кўриши керак. Бунда кутубхонанинг ўқувчиларни сусткашлик билан кутиб ўтириши етарли эмас, кутубхонанинг таклифи фаол бўлиши даркор. Санскрит мақолида шундай дейилади: «Нимаики фойдаланилмаса — қадрини йўқотади».

Одатда, кутубхона китобхонни қарши олар экан, унга шундай дейди: «Мана менинг каталогим, келиб танлайверинг». Бироқ одатдаги каталогда муқаддима ҳам, таклифнома ҳам йўқ, ундан меҳмондўстлик руҳини ҳам топмайсиз. Китобхонни фақат ўзи таклиф этишга ҳадди сиғадиган базмга чорлашга интиладиган кутубхонагина меҳмоннавоз деб аталишга лойиқдир. Фонднинг кўлами эмас, балки меҳмондўстлик даражаси кутубхонани йирик муассасага айлантиради.

Кутубхонага фақат китобхонларгина таъсир кўрсатади, деб ўйлаш тўғри эмас. Худди шунингдек, кутубхона ҳам китобхонларга таъсир кўрсатади.

Шуни ёдда сақлаган ҳолда, биз айни замонда кутубхоначининг иши нақадар муҳим эканлигини ҳам эътиборда тутамиз. Унинг меҳнати адабиётларни харид қилиш, таснифлаш ва сақлаш билан чегараланмайди. Бошқача айтганда, адабиётларни кўпайтириш ва уларни мазмунига қараб ажратиш билан кутубхоначининг вазифаси тугамайди: у ўз китобларини яхши билиши керак. Агар кутубхона ҳаддан зиёд катта бўлса, бутун китоб фондини яхши билиш кутубхоначи учун имкондан ташқари бўлиб қолади. Шунинг учун, менинг фикримча, катта кутубхона фақат хазина сифатида хизмат қилиши мумкин, фақат кичкина кутубхонагина «емакхона» вазифасини ўтай олади: у ердан эҳтиёжни қондирадиган озуқа ва лаззатли «таом»ни ҳамиша топиш мумкин бўлади. Менинг тасаввуримда бундай кичкина кутубхона ўзида барча масалалар бўйича фақат танланган китобларнигина жамлайди. Бирорта ҳам китоб сонни кўпайтириш учун сотиб олинмаслиги, ҳар бир китоб ўз қадрига биноан баҳоланиши керак. Кутубхоначи ўз ишига бутун қалби билан берилган одам бўлиши лозим. У хаёлпараст, жавонларни тўлдириб ташлашга ишқибоз кимса бўлмаслиги даркор. У адабиётларни онгли равишда саралай олиши зарур. Кутубхонада унинг ўз меҳмонларига ҳузур бағишлай олиши учун етарли даражадагина китоблар сақланиши лозим. Кутубхоначи эса яхши мезбоннинг барча фазилатларига эга бўлиши, бироқ зинҳор-базинҳор омборчининг хислатларига эга бўлмаслиги керак...

Маҳмуд САЪДИЙ
таржимаси.

ЮРТ ИШҚИ

Ғазалнавис шоир Ахтамқулининг “Қарағимда гуллайди ватан” (“Ўзбекистон” нашриёт-матбаа ижодий уйи, 2016) тўпламига жамланган шеърларда Она юрт мадҳи, соҳир туйғулар тараннуми авж пардаларда куйланган. Илк саҳифалардан Ватан мавзусига бағишланган шеъру ғазаллар ўрин олган. “Ватан ишқи” номли ушбу бўлимда шоир кўзларида гуллаган, юрагига гул экkан кўҳна диёрга дил розларини изҳор этади. Шеърий гулдастанинг “Соғинчларим чиқаргай қанот”, “Кўнгилга сайр”, “Ишқим китоби” сингари қисмларида ранг-баранг мавзулар билан бирга муҳаббат мавзусидаги шеърлар ҳам талайгина. Сўз сеҳри сабаб пурвиқор тоғлар, беназир боғлар, бепоён дашту далаларнинг фусункор оламида кезган ўқувчи шоир шеъриятига мафтун бўлади. Мутолаа жараёнида ижодкорнинг руҳий ҳаяжонлари шеъриятга шайдо китобхон кўнглига тезда кўчади.

Янги нашр

“Бугунги адабий ҳаётда Ахтамқулининг ўз ўрни, ўз овози, ўзига хос шеърий услуби бор. Арузнинг нодир вазнига мос гўзал ғазаллари билан бу мумтоз жанрга жонли ҳаёт бағишлади... Баланд тоғ, кечиккан гул, гўзал оҳу, мударрис булбул, гуллаган бодом, айқирган дарё, Карим мерган каби қатор образ ва сифатлашларда шоирнинг бадиий тафаккур тарзи намоён бўлади”, дейди филология фанлари доктори, профессор Баҳодир Карим китобга ёзган сўзбошисида.

Маҳфуза ХЎЖАҚУЛОВА

ҚОР ВА МУҲАББАТ

Этюд

Мана, биз орзиқиб кутган оппоқ қор ҳам ёғди. Паға-паға ёғаётган қорни кузата туриб қалбимизда ширин хотиралар уйғонди. Ҳис-ҳаяжон пайдо бўлди. Хаёллар оламига шўнғиб кетдик.

Қиш оппоқ қорлари билан барчамизнинг дилларимизни ёритади. Балки қишни мўъжизаларга бой фасл деб аташимизнинг боиси ҳам шундадир. Болаликда қиш фаслини ўзгача меҳр билан яхши кўрганмиз. Чунки қор ерга тўшалгач, қорбўрон ўйнаш, қорбола ясаш, чана учиш бизга бир олам завқ бағишлаган. Ҳозир ҳам болакаю қизалоқларнинг қорбўрон ўйнашлари, яхмалак учишларини кўриб юзимизга кулги югурди. Ҳатто йўл бўйи бир-биридан ажойиб ясалган қорбола болалик хотираларимизни жонлантириб юборди. Оппоқ қор, нафақат бахтиёр болалигимизни, балки бошқа ширин хотиралари билан ҳам қадрли.

Мана, кимдир қорнинг паға-паға ёғишини томоша қила туриб, қалбида армон бўлиб қолган илк муҳаббатини эсга олди. Ўшанда қиш эди, ҳаммаёқ оппоқ қорга бурканганди, дея хаёлга чўмди. Илк учрашуви, илк ҳаяжонини, илк бора унинг қўлларидан ушлаб айтилган дил изҳорини ва олинган рад жавобини илиқ табассум билан эслади. Орадан шунча йил ўтган бўлса ҳам бу қор учқунлари сени менга эслатади илк муҳаббатим, дея ўзига ўзи пичирлаб қўйди.

Яна кимдир эса шу оппоқ қорда ўзи орзиқиб неча йиллар кутган, излаган инсонини учратганини

уни кўрсам керак, деб ич-ичимдан хурсанд бўлиб қўярдим. Кунлар ўтди. Ва бир куни билдимки, у ҳам менга бефарқ эмас экан. Унга бўлган муҳаббатимни ошкор қилиш истагида ёнига бордим ва қаттиқ ҳаяжон, кўркув билан, “Розимисиз сизни уйингизгача кузатиб қўйсам?”, дедим. У эса кулибгина “Майли”, деб қўйди. Шу-шу у билан ҳаёт йўлларим бирга туташди. Мендан бахтли инсон йўқ, чунки сен, ҳаётимга қаҳратон қишда музлик эмас, мусаффолик, меҳр-муҳаббат, қувонч олиб келдинг”.

Ҳа, оппоқ қор кимлар учундир муҳаббатини, бахтини топишга сабабчи бўлган. Ўзининг оппоқ қорлари билан қалбларимизга нурафшонлик, ёруғлик индириб зумрад қиш яна кириб келди.

Ойдиннисо БАХТИЁР қизи

“ШИФОКОР”

Кузнинг сўнгги кунларидан бири. Ҳаво анча совиб қолган. Мактабдан қайтган Ғанитой тушлигини қилиб бўлгач, дарс тайёрлашга ўтирганди. Хона деразаси ортида катта ҳовли ва мевали боғ кўриниб турарди. Дарахтлар баргларини тўка бошлаган. Барглар шамолда учиб тинмайди. Шундай бўлса ҳам дарахтлар орасидан қандайдир овоз келади: “тук-тук-тук, тук-тук-тук”.

Бу овоз гоҳ баланд, гоҳ паст эшитилади. Баъзан у ғашга ҳам тегади. Дарс қилувчининг хаёлини қочиради. Охири дадасидан сўради:

— Дада, боғимизни тақиллатаётган нима ўзи?

Дадаси боядан бери ўқиб ўтирган рўзномани хонтахта устига қўйди-да, қайта сўради.

— Нима деяпсан, болам?

— Анави боғимизни тўк-тўк қилаётган нима ўзи?

Аввал овоз келаётган томонга — боққа қараб бироз қулоқ солиб турган дадаси мийиғида кулди-да, шундай жавоб берди:

— Қизилиштон-у, болам, қизилиштон!

— Дада, нега у эртаю кеч тўқиллатгани тўқиллатган. Жонга тегиб кетаманам демайди-я...

— Ундай дема, ўғлим, — деди дадаси. — Аслида у тозалик учун яратилган қуш. Боғдаги дарахтларни тўқ-тўқлаб қурт тушган жойларини қидиради, зараркунандаларни топиб жазолайди. Боғларда қуртларнинг кўпайишига йўл қўймайди.

Дадасининг гапларини тинглаб, Ғанитой қизилиштон боғларимиздаги дарахтларни даволовчи шифокор экан-да, деб қўйди.

СИЧҚОННИНГ ДАДАСИ

Ширинбек кўчадан чопқиллаб уйга кирди:

— Дада, дада! Мушугимизга раҳмат денг, уй деворимиздан тешик очган сичқоннинг дадасини тутиб опти...

— Зўр бўлибди-да, ўғлим, зўр бўлибди!

Ўрнимдан туриб, ҳовлига чиқдим. Қарасам, мушугимиз қаёқдандир ҳовлимизга келиб қолган каламушни судраб келарди.

ОЙМОМО

Ёзги таътил кунларидан бири. Шаҳардаги кичик аммамнинг ўғли Одилжон меҳмонга келган. Кечки овқатни еб бўлиб, сой бўйига қўйилган супачада суҳбатлашиб ўтирибмиз. Оқаётган сой суви юзида кўкдаги ой акси жилваланади.

— Вой, сувдаги оймомоми?

— Ҳа, у бизнинг оймомо! — билағонлик қилади ўғлим Нодиржон. — Ҳар кеч сойимиз сувида чўмилиб олади.

Одилжон ҳам манзарани кузатиб гап қўшади:

— Бизнинг ҳам оймомомиз бор, у ҳам сизларникидай ҳовлимиздаги ҳовузда чўмилади.

ЖАЗО КИМНИКИ?

Ғафуржон мактабидан қайтгач, уйга кирди-да, сумкасидан кундаликни олиб уй бурчагига қўйди. Кейин аста бош эгиб ташқарига чиқди. Онаси унинг бу ишидан ҳайрон бўлиб сўради:

— Нега кундалигингни бурчакка қўйдинг?

— “Икки” баҳо олгани учун, ойи...

Болалар бекати

ЭШИКНИ ОЧАЙЛИК...

Туни билан тинмаган шамол деразани тез-тез тақиллатиб қўярди. “Тиқ-тиқ” товушдан ухлай олмаган Элёржон ойисига ёлворди:

— Ойи, ойи, эшикни очиб, шамолни уйга киргизайлик. Совуқ еб қолганга ўхшайди. Қаранг, эшигимизни тақиллатаяпти...

КИМ КИМНИ БОҚАДИ?

— Биз уйимизда сигир, бузоқ, қўй-эчкиларимизни боқамиз, — деди шаҳарлик неварасини эркалаб Деҳқонбой бобо.

— Биз бўлсак, “дом”имизда ўзимизни ўзимиз боқамиз, — деди невараси ҳам.

Ҳамидулла МУРОДОВ

БАРЧАМИЗНИНГ БУРЧИМИЗ

Кундалик турмушимизда “зангори олов”дан кенг фойдаланилади. Ана шу ёқилғидан тўғри фойдаланиш ёнғин хавфсизлигини таъминлайди. Акс ҳолда озгина эътиборсизлик туфайли содир бўлган ёнғин нафақат оилага, давлатга моддий талафот, балки инсон соғлиғига ҳам катта зарар етказади. Ана шундай ноҳуш ҳолатлар рўй бермаслиги учун газ плитаси ўрнатилган хонани тез-тез шамоллатиб туриш керак. Газ, кўмир ёқиладиган иситиш мосламаларининг мўрилари йилига камида бир марта тозаланиши лозим. Куз, қиш мавсумларида нафақат иншоотлар, идора ва ташкилотлар, балки хонадонларда ҳам ёнғин содир бўлишининг олдини олиш мақсадида зарурий чора-тадбирларни кўриш зарур.

Огоҳлик

Ҳозирги пайтда ёнғинга қарши кураш, уларнинг олдини олишда замонавий ёнғин хавфи ҳақида зудлик билан огоҳ этувчи хабарлаш воситалари, назорат мосламалари муҳим аҳамият касб этади. Бу мосламаларни ўрнатиш орқали эса ёнғин туфайли келиб чиқадиган ноҳуш ҳолатларнинг олди олинади.

Султон ҒАНИЕВ,
Ёнғинга қарши кураш хизмати ходими

Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси ва “Ижод” жамоат фонди уюшма аъзоси

Эркин УСМОНОВнинг

вафоти муносабати билан марҳумнинг оила аъзолари ва яқинларига чуқур ҳамдардлик билдиради.

“Шарқ” нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси меҳнат жамоаси компания Бош таҳририяти етакчи муҳаррири Барнобек Эшпўлатовга отаси

АҲРОР бобонинг

вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

МУАССИС:
ЎЗБЕКИСТОН ЁЗУВЧИЛАР УЮШМАСИ
ҲОМИЙ:
“МАТБУОТ ТАРҚАТУВЧИ” АКЦИЯДОРЛИК КОМПАНИЯСИ
Сайтимизга ўтиш учун QR-кодини телефонингиз орқали сканер қилинг.

O‘zbekiston adabiyoti va san’ati

Манзилимиз: Тошкент — 100083, Матбуотчилар кўчаси, 32
Қабулхона — 233-52-91 Электрон манзилимиз:
Котибият — 233-49-93 uzas.gzt@mail.ru
Танқид ва адабиётшунослик бўлими: 233-58-86 Санъат бўлими: 233-56-40
Ижтимоий ҳаёт бўлими: 233-57-42 Наср ва наср бўлими: 233-58-60

Бош муҳаррир Сирожиддин САЙИИД

Таҳририятга келган қўлёзмалар таҳлил этилмайди ва муаллифларга қайтарилмайди. Муаллифлар фикри таҳририят нуқтаи назаридан фарқланиши мумкин.

Масъул котиб — Асрор СУЛАЙМОНОВ
Навбатчи муҳаррир — Жўрабек ЖАҲОН
Саҳифаловчи — Зафар РЎЗИЕВ

«ЎЗБЕКИСТОН» нашриёт-матбаа ижодий уйи босмахонаси.
Босмахона манзили: Навоий кўчаси, 30-уй

Босишга топшириш вақти — 20.00. Босишга топширилди — 01.56

Газета Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигида 26.11.2014 йил 0283-рақам билан рўйхатга олинган. Адади — 3563. Буюртма S — 7684. Ҳажми — 3 босма табоқ А-2. Нашр кўрсаткичи — 222. Ташкилотлар учун — 223. 1 2 3 4 5 6

ЖУМА КУНЛАРИ ЧИҚАДИ.
СОТУВДА НАРХИ ЭРКИН.
ISSN 2181-614X